

פ"ת	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	אשדוד	חיפה	מודיעין	בני ברק	ירושלים	עיר
15:58	16:09	16:21	16:08	16:02	16:18	16:09	16:21	16:19	16:02	כניסת שבת
17:17	17:13	17:18	17:16	17:16	17:18	17:15	17:16	17:17	17:16	יציאת שבת
17:50	17:51	17:55	17:50	17:54	17:51	17:51	17:52	17:51	17:54	ר"ת

לקראת שבת מלכתא

להצטרפות לרשימת התפוצה ולקבלת העלון ישירות לתיבת המייל - צרו קשר: dirshu@dirshu.co.il

יום המישי ט"ז השון תשע"ז | פניני פרשת וירא | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

ה'ערבי' שזכה לקיים מצות צדקה בהידור רב, ונעלם...

הרב בנימין בירנצוויג

"וירא והנה שלשה אנשים עָלְיוּ וַיֵּרָא וַיֵּרָץ לְקִרְאתָם" (בראשית י"ח, ב')

מדוע כתוב בפסוק שתי פעמים לשון 'וירא'? לכאורה ה'וירא' השני נראה מיותר?

קושיה זו הביא רש"י, וביאר לפי דרכו.

ביאור נפלא ביאר מרן בעל ה"אבי עזרי" (בספרו "מראש אמנה").

התורה באה ללמדנו, שקיים מצות צדקה הוא לא רק בנתינת צדקה לעני המבקש מאתנו, אלא בחיפוש וראיית הנצרך לצדקה, לחפש את מי שנצרך לצדקה כדי לעזור לו, וזוהי כוונת התורה שכתבה פעמיים את המילה 'וירא': ה'וירא' השני בא ללמדנו, שאברהם התבונן לראות האם האורחים שבאו לקראתו נצרכים הם להכנסת אורחים וצדקה, הוא לא חיכה שהם ידפקו על דלתות אוהלו לבקש צדקה, אלא ברגע שנשא את עיניו 'וירא והנה שלשה אנשים', מיד התבונן לראות האם הם צריכים אוכל ושתייה 'וירא וירץ לקראתם'.

ובזה ביאר בעל ה"אבי עזרי" את לשון המשנה באבות: "כל המעלים עיניו מן הצדקה" - מהו לשון "המעלים עיניו", היה לו לכתוב "המונע ידו מן הצדקה", אלא שזהו יסוד מצות הצדקה, שלא די בנתינת צדקה לעני המזדמן, אלא שיש חיוב מיוחד, שלא להעלים עין, ולבדוק ולהתבונן מי נצרך לצדקה, ובזה מקיים את פסגת מעלת מצות הצדקה.

מעשה מופלא סיפר מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, על סבו, הגאון הצדיק המופלא רבי אריה לוי זצ"ל, שמלבד גאונותו בתורה, היה ידוע ברוב צדקותו, בחמלה ועזרה לעניים ונדכאים, ובפרט בימי חודש ניסן היה טורח עד מאד ומקבץ סכומי כסף גדולים ומחלק למאות עניים, אלמנות ויתומים לצרכי החג.

בימי מלחמת העולם, כאשר קשיי הפרנסה גברו, והעיבו גם על הגבירים והעשירים הגדולים, לא הצליח רבי אריה לאסוף את כספי הצדקה שהיה נוהג להעביר בחודש ניסן לכבוד החגים. ידע רבי אריה שמאות רבות של עניים, אלמנות ויתומים מחכים בקוצר רוח לכספי הצדקה שלו, בשביל שיהיה להם את המינימום לצרכי החגים, ולכן עשה מאמצים עצומים לנסות ולאסוף כסף, אבל טרחתו לא העלתה דבר. מצוקת הזמן גרמה

למשבר גדול, ולא הצליח כמעט לאסוף מאומה. כשלבו הרחום שבור ונדכה, החליט לרדת ולשפוך שיח לפני רבון העולמים, ליד שריד בית מקדשנו - הכותל המערבי. שעה ארוכה עמד הצדיק ליד אבני הכותל בבכי ובתחנונים, אולי יחוס עם עני ואביון אולי ירחם, ותהיה לו אפשרות לחלק גם בשנה זו את כספי הצדקה להם מחכים בכליון נפש ולב מאות עניים, אלמנות ויתומים, שזו היא תקוותם היחידה לחוג את חג הפסח.

והנה, משסיים רבי אריה את תפילתו, מיד בצאתו מרחבת הכותל המערבי, ניגש אליו ערבי שאינו מכירו כלל, ובידו חבילה גדולה עטופה בנייר עיתון. הוא מסרה לידיו של רבי אריה, ונעלם מיד לפני שרבי אריה הספיק לשואלו, למי היא מיועדת ומה תכולתה? רבי אריה פתח בסקרנותו את החבילה... ונדהם. מאות שטרי כסף מסודרים בחבילות, כשעל כל חבילה כתוב את הסכום שיש בה....

בדיקה מהירה גילתה לרבי אריה, שזהו הסכום המדויק אותו הוא מחלק מדי שנה בשנה!!!

הוסיף מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, שמקובל במשפחה, שהיה זה אליהו הנביא שהתגלה בדמותו 'ערבי'.

ומדוע זכה רבי אריה לגילוי אליהו נפלא שכזה?

בספרו "עלינו לשבח", כתב הגר"י זילברשטיין שליט"א, שהיה זה בזכות מסירותו יוצאת הדופן של רבי אריה לקיום מצות צדקה, שגם בזמנים בהם ודאי היה פטור מלקיים מצוה זו, והיה יכול להעלים עיניו מחיוב הצדקה, הוא תמיד דאג והתבונן לראות כיצד אפשר לקיימה.

כדוגמא הביא לכך את זמן המצור על ירושלים בשנת תש"ח, כשכולם הסתגרו בבתיהם מאימת ההפגזות של הירדנים, והמושל הכריז על עוצר בכל העיר, גם בזמן זה יצא רבי אריה במסירות עצומה ובחירוף נפש ממש, לחלק את כספי הצדקה למשפחות הנזקקות, בידועו עד כמה לבם מחכה ומייחל לכך...

מי שדואג ומתבונן כיצד לקיים מצות צדקה בכל דרך, מבלי לחכות להזדמנות שתגיע לידו, יכול לזכות לגילויים מופלאים מהשמים.

ניגש אליו מרן החזון איש ולחש לו: "תבכה, תבכה, תורה לא בונים עם כסף, רק עם דמעות, רק עם דמעות..." כיון ששמע זאת, הגביר הרב מפוניבז' את בכיו, ובכה בכיות כאלה שלא ניתן לתאר

על בכיים של החזון איש ורבי יוסף שלמה כהנמן בהקמת ישיבת פוניבז'

הרב ישראל מאיר שושן

"לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְנֶה אֶת בְּנֵי וְאֶת בָּיִתוֹ אֶתְרִי" (בראשית י"ח, י"ט)
אברהם אבינו הפיץ את האמונה בעם ישראל. הוא פתח ארבעה פתחים באוהל, וכל אורח שרצה להודות לו - לימדו להודות לבורא העולם. הוא החדיר שהכל מאיתו יתברך. אברהם מגייר את האנשים. שרה מגיירת את הנשים...

נאמר בפרשת וירא: "כי ידעתיו למען אשר יצווה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ד' לעשות צדקה ומשפט". הקב"ה מעיד - אני אוהב את אברהם לאו דווקא בגלל פעילותו הרבה להפצת דבר ה' בעולם, אלא בשל החינוך הטהור שהוא מחדיר לילדים, לעשות צדקה ומשפט. זהו המסר הגדול בפרשה, לכל ההורים - יש לכם תפקיד, לגדל ולחנך ילדים ברוגע, בשלווה, להאהיב עליהם את התורה. הילדים סופגים מההורים...
אחרי השואה האיומה, נשאר רבי יוסף שלמה כהנמן, הרב מפוניבז', בודד וגלמוד, אלמן ואב שכול. בן יחיד נשאר לו בניסים, רבי אברהם כהנמן, שלאחר השואה הגיע לאמריקה. בעיר פוניבז' היתה לרבי יוסף שלמה כהנמן ישיבה ובה 300 תלמידים, בית יעקב המכיל מאות בנות. הכל נשרף, הכל עלה בעשן, וכך הוא הגיע בגפו לארץ, למעלה מגיל 60, שבור ורצוף.

כשהגיע לארץ הקים הרב כהנמן את האימפריה הגדולה של עולם התורה - ישיבת פוניבז'. בחודש חשוון תש"ד, לפני 73 שנה, אסף שבעה בחורים, ביניהם רבי גרשון אדלשטיין שליט"א ואחיו רבי יעקב אדלשטיין שליט"א, רבי חיים פרידלנדר, ועוד כמה בחורים. הישיבה נפתחה בבית הכנסת 'הליגמן', ברחוב רבי עקיבא בבני ברק.
רבי יוסף שלמה הביא איתו עילוי, את רבי שמואל רוזובסקי, המגיד שיעור, המרביץ תורה הגדול ביותר, שהכניס לתלמידים אהבת תורה עצומה. הבחורים למדו במרץ. שבועיים אחרי פתיחת הישיבה, לאחר תפילת מנחה, הגיע הרב מפוניבז' לבית הכנסת 'הליגמן'. הטבח הכין שני סירים, סיר מרק וסיר תפוחי אדמה. אמר הרב לבחורים: "תסיימו לאכול ארוחת צהריים ותבואו לגבעה. מעבר לשביל של רבי עקיבא, יש שביל עפר, ושם נעשה את הנחת אבן הפינה".

הבחורים הגיעו לטקס הנחת אבן הפינה. מרן החזון איש כבר עמד והמתין שם, ואיתו עוד כמה יהודים. סה"כ היו מנין וחצי יהודים, יחד עם הרב מפוניבז', שהיה שרוי בצום ובתענית באותו יום. אחד הבחורים חילק סידורים לכל המשתתפים והתחילו להגיד תהילים. אך הרב מפוניבז', שהתייפח בבכיות כ"כ גדולות, לא הצליח לומר אפילו פסוק אחד. הקהל הקטן ממשיך לומר תהילים והרב מפוניבז' בוכה ובוכה. ניגש אליו מרן החזון איש ולחש לו (בתרגום מאידיש): "תבכה, תבכה, תורה לא בונים עם כסף, רק עם דמעות. רק עם דמעות..."

כיון ששמע זאת, הגביר הרב מפוניבז' את בכיו, ובכה בכיות כאלה שלא ניתן לתאר, וכפי שמתאר זאת הרב יעקב אדלשטיין: "זה היה מעמד נורא".

כשסיימו להגיד את התהילים ניגשו לעשות את הנחת אבן הפינה. מרן החזון איש התכבד לשים את המלט ביסודות, אך גם הוא לא יכל להתאפק ופרץ בבכי, וכך כשדמעותיו מתערבבות במלט יצקו את היסודות, עם דמעותיהם של החזון איש והרב מפוניבז'.
עמד שם ראש עיריית בני ברק רבי יצחק גרשטנקורן, שהיה יהודי חסידי חס, שהביא עוגה עם בקבוק יין, להשתתף בשמחה, ורצה לכבד את הנוכחים. הרב מפוניבז' סרב בעדינות: "אני בצום - אני לא אוכל היום. שהבחורים יטעמו", אך הבחורים אומרים: "הרב לא אוכל - גם אנחנו לא אוכלים". קרא הרב גרשטנקורן: "ככה פותחים ישיבה ליטאית, אפילו לקח וברונפין (יין) אין בהנחת אבן הפינה..."

חזרו הבחורים ללימודם בבית המדרש. בשעה אחת עשרה בלילה, סוף סדר שלישי, מגיע הרב מפוניבז', נרגש כולו ואומר להם: "טייערע בחורים, הכנתי סעודה לכבוד האירוע, לכבוד הטקס". בסעודה הקטנה, אומר רבי יוסף שלמה לבחורים: "בחורים יקרים, אתם חושבים שהיום היתה הנחת אבן הפינה? הנחת אבן הפינה לישיבה היתה לפני חמישים ושבע שנים. כשהייתי ילד קטן, בן שבע, על הגב של אמא שלי - אז היתה הנחת אבן הפינה".

הפליאה היתה רבה: "הרב היה פה? לפני חמישים ושבע שנים? אמא של הרב לקחה אותו על הגב? בבני ברק?"

מספר הרב מפוניבז': "הייתי ילד קטן בן שבע, גרנו בעיירה קול בליטא, לא רחוק מוילנא. קראו לי יושה קולה היינו בבית שלושה אחים. כל ערב אכלנו ארוחת ערב, וכל ילד היה מספר את חוויותיו מן החיידה, מהמלמד שלימד אותנו. לילה אחד, היה לילה מושלג במיוחד. השלג היה בגובה של מטר וחצי, ואמא אמרה: "מחר לא הולכים

רבי יוסף שלמה כהנמן ז"ע"א

לחיידר בלי מעיל ומגפיים!" בבית היה רק זוג מגפיים אחד ומעיל אחד. אמר שמריהו בן השתיים עשרה: "אמא, אני מקבל את המגפיים! מחר הרב'ה קורא את התוספות בפנים, עד היום הרב'ה אמר את זה בעל פה, ומחר הוא קורא את זה מתוך הכתוב - אני חייב להיות!!"
זאבי בן האחת עשרה טוען: "מה איתי? הרב שלי מתחיל ללמד מחר קטע גמרא חדש אני לא מוותר".

ואני, הילד בן השבע שלומד משניות צועק: "ומה איתי? גם אני רוצה את המגפיים!"
הויכוח היה עז ונוקב, וההורים לא יכלו להכריע בדיני נפשות... החליטו לערוך גורל.

ברכנו ברכת המזון בכוונה עצומה. ואמרנו קריאת שמע על המיטה, מתוך תפילה שנזכה בגורל. באותו יום הלכנו לישון מבלי לדעת מי יהיה המאושר שיקבל מחר את המגפיים ויזכה ללכת ללמוד אצל המלמד.

המשך בעמוד הבא <<<

מדוע העלים החפץ חיים את תפיליו של רבי זלמן סורוצקין?

ומנין למד אברהם אבינו שמותר לו לעזוב את השכינה ולהתעסק באורחיו?

הרב ישראל ליוש

הגמרא במסכת שבת (דף קכ"ז ע"א) אומרת, שמאברהם אבינו למדנו: גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני שכינה; שהרי כאשר הקב"ה היה אצל אברהם אבינו לבקר, עזב את השכינה הקדושה ופנה לקבל את אורחיו ולעסוק בצרכיהם. שואלים המפרשים, אכן, יכולים אנו ללמוד הנהגה זו מאברהם אבינו, אך מנין ידע אברהם שמותר לו להחשיב את האורחים יותר מהשכינה הקדושה, כיצד הורה היתר לעצמו לעזוב את הקב"ה בעת ביקורו ולעסוק באירוח הישמעאלים? רעיון נפלא מסביר על כך רבי יעקב שמשון משפוטובקה: אברהם אבינו עשה חשבון שהקב"ה הוציא חמה מנרתיקה על מנת שלא יבואו אליו אורחים ויאלץ לטרוח אחרי ברית המילה, והרי אם אסור לו לארח אורחים כשהקב"ה בא לבקר, אם כן, די היה לו בזה שהוא נמצא אצל אברהם כדי שלא יטרח באורחים, מדוע היה לו להוציא אף חמה מנרתיקה לשם כך? מכאן למד אברהם, שביקורו של הקב"ה אצלו, אינו מתיר לו שלא לארח אורחים, אלא אדרבה, גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני שכינה. הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל, התארח פעם בביתו של מרן החפץ חיים זצ"ל. כמנהגו, קיבלו החפץ חיים בכבוד גדול ודאג לכל צרכיו לפרטי פרטים. תיכף בהגיעו מהדרך, ערך לפניו שולחן והגיש לו ארוחה דשנה. כל העת, דאג החפץ חיים להנעים את שהותו של האורח בביתו, הוא

שוחח עמו בדברי תורה, ולא סרו עיניו מצרכיו של האורח הדגול. בהגיע הערב ופנו כבר ללכת לישון, לא הטיל המארח, החפץ חיים, את מלאכת סידור והצעת המיטות על מי מבני ביתו, אלא הוא בעצמו סידר עבור האורח את חדרו ופרס לו את כלי המיטה. נבון מאוד היה רבי זלמן, גדול הדור בכבודו ובעצמו דואג ל"היתכן"? הוא ביקש מהחפץ חיים שיניח ויפסיק לשרתו. "אני אעשה זאת בעצמי", ביקש רבי זלמן, "לא נוח לי לראות כך את החפץ חיים טורח עבורי", הוסיף רבי זלמן לבקש, אך החפץ חיים אינו משיב מאומה וממשיך במלאכתו, סידור המיטות, ודאגה לשאר צרכיו. למחרת בבוקר, הלכו מרנן החפץ חיים ורבי זלמן לבית הכנסת להתפלל תפילת שחרית, בדרכם נתנו את הטלית והתפילין לתלמיד שליווה אותם, כדי שיביאם עמו לבית הכנסת. בהגיעם לבית הכנסת, חיפש רבי זלמן את הבחור שנשא את הטלית והתפילין, אך הבחור איננו, כאילו בלעה אותו האדמה. בלית ברירה, ניגש רבי זלמן אל החפץ חיים לברר אצלו היכן הבחור והיכן התפילין שלו. אמר לו החפץ חיים: "מדוע יטרח כבודו בהנחת התפילין? הלא אני יכול לעשות זאת עבורי!" או אז הבין רבי זלמן את פשר הנהגתו של החפץ חיים באירוחו אמש בביתו, הלא מצוות הכנסת אורחים לאין ערוך, ואם יכול הוא לעשות זאת בעצמו לבדו, אל לו לוותר עליה ולמוסרה בידי אחר מצווה נשגבה כל כך היא כמצווה שבגופו, ששלמות עשייתה היא לא ע"י שליח, אלא בגופו ובמעשיו יכבד את אורחיו.

ניגש אליו מרן החזון איש ולחש לו: "תבכה, תבכה, תורה לא בונים עם כסף, רק עם דמעות, רק עם דמעות..." כיון ששמע זאת, הגביר הרב מפוניבז' את בכיו, ובכה בכיות כאלה שלא ניתן לתאר

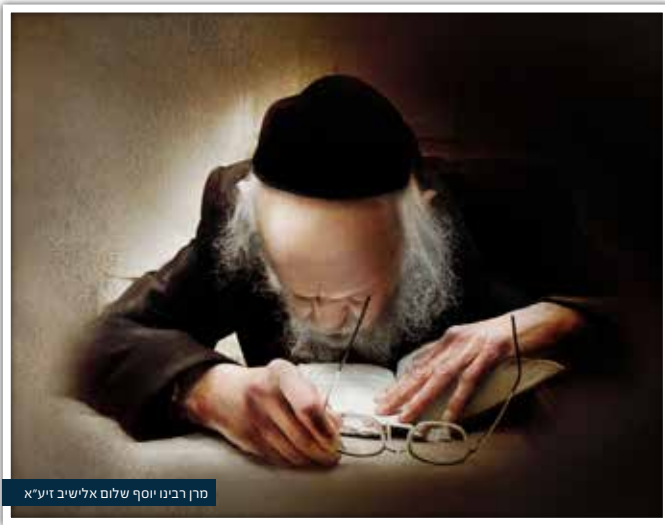
<<< המשך מעמוד קודם

5:30 לפנות בוקר. אמא, מרת כהנמן, שהיתה ספוגה באהבת תורה, עשתה חשבון שבחמש לפנות בוקר שמש בית המדרש כבר הדליק את התנור, ובית המדרש מחומם, וכבר אפשר להביא לשם ילדים. היא נגשה למיטה של שמריהו, בנה הגדול בן השתיים עשרה. "שמר'לה! אתה רוצה לחיידר?" "וודאי", קפץ הילד ממיטתו מאושה. הוא התלבש ולבש את הסווד: "אמא, איפה המעיל?" עונה לו אמא: "את המעיל והמגפיים אני אלבש, ואותך, שמר'לה, אעטוף בשמיכה, אקח אותך על הגב, ואביא אותך לבית המדרש עם שני סנדוויצ'ים, לארוחת בוקר ולארוחת צהריים, בשש בערב אאסוף אותך חזרה מהחיידר." המרחק הרגיל היה שבע דקות של הליכה מהבית לבית המדרש, ואמא הלכה את הדרך הזו עשרים וחמש דקות בשלג. בחוף לא היתה נפש חיה. בקור, שלא תחליק, הלכה לאט לאט, כששמריהו על גבה, "שמר'לה, תלמד בהתמדה, מסרתי את נפשי להביא אותך היום, אני רוצה שתלמד היטב!" השאירה לו את שני הסנדוויצ'ים, נשקה על מצחו וחזרה עם השמיכה הביתה. השעה שש וחצי. העירה את זאבי. "זאבי המתוק, רוצה ללכת לחיידר?" "וודאי אמא! יצאתי בהגרלה?" "לא", עונה לו אמא, "אני יצאתי בהגרלה. אמא מקבלת את המגפיים."

עכשיו עשתה הובלה מספר שתיים. הביאה את זאבי לחיידר. שבע בבוקר. אמא מעירה אותו: "יושלה, אתה רוצה ללכת לחיידר?" "וודאי", קפצתי. לבשתי את הבגדים, אמא עטפה אותי בשמיכה חמה ולקחה אותי על הגב. ברחוב לא היתה נפש חיה. ואמא, עם המשא הכבד רוקדת ושרה, מודה לבורא עולם: אשרי שזכיתי, ששלושת ילדיי לומדים בחיידר בהתמדה. הייתי ילד, התרגשתי, קפצתי על הגב של אמא, וצעקתי לה לתוך האוזן העטופה בצעיף: "מאמא, את סוחבת אותנו היום, שנלמד תורה, כשאהיה גדול, אני אסחב הרבה בחורים לבית המדרש, שיבואו ללמוד תורה..." "ואם היום, מסיים הפונביז'ער רב, אני מוסר את נפשי והולך להקים הכל מהתחלה, זה לא בזכות ראש הישיבה שלי, גם לא בזכות המשגיח שלי, אלא בזכות אמא, שהחזירה בנו את אהבת התורה". לאף אחד אין מושג איזה ילדים גדלים בביתו, איזה פונביז'ער רב עתידי יש לו בבית. הקב"ה רוצה שנחזיר בהם יראת שמים, לומר ברכות ככוונה, שהילדים יענו אמן, ברכת המזון, לימוד תורה... "למען אשר יצווה את בניו", זה מה שהקב"ה רוצה מאיתנו, שנשקיע ביראת שמים, בחינוך טהור לילדים, ואם אנחנו נעשה את ההשקעה שלנו, אז הבא ליטהר מסייעין בידו, נזכה בעז"ה שכל ילדינו וצאצאינו יהיו שתולים בחצרות בית ה'. ונזכה כולנו לאהבת ה', ולגאולה השלמה במהרה בימינו אמן.

אל רבינו נכנס אדם תושב חו"ל. רבינו אמר לו: "איך וויל לערנען! איך קען נישט!" (אני רוצה ללמוד! איני יכול!) פתח את הגמרא והחל ללמוד. נכדו, לא ידע מה קרה לפתע, שכל קבלת הקהל של אותו היום נעצרה ורבינו החליט בפתאומיות שהוא רוצה ללמוד...

מעשי החסד של מרן הגרי"ש אלישיב זיע"א

"וַיֵּרָא וַיִּרְץ לְקִרְאתָם" (בראשית י"ח, ב')

'תורת חסד' בדרגה הגבוהה ביותר

עשיית חסד בדרגה הגבוהה ביותר אפשר היה ללמוד מרבינו מרן הגרי"ש אלישיב זיע"א. הדבר הכי יקר בעולם מבחינתו היה הזמן. רבינו ניהל מלחמות גדולות בטרדות המפריעות והגוזלות את זמנו היקר מפז. כל דבר שאין הכרח גדול לעשותו - נדחה הצידה כדי לנצל את זמנו ללימוד התורה! להוציא את רבינו מלימודו - היה כמו לתקוע חרב בליבו. את הדבר היקר ביותר שלו הקדיש רבינו לזולתו. כשנכנסו אליו לדון בעניינים שונים של חסד, היה מקדיש לכך את מלוא סבלנותו, ונתן לאדם שבא אליו את ההרגשה שהוא שמח עמו ונהנה מנוכחותו. רבינו היה, אפוא, גומל החסד הגדול ביותר בדור! כיוון שבעבור חסד מסר את הדבר הכי יקר לו: את זמנו! קשה למצוא בעולם אנשים שמוכנים להעניק לזולתם את הדבר היקר להם ביותר.

לסגור את הגמרא ולשמוע אנשים - חסד

בתקופה שהסכים רבינו להוסיף "קבלת קהל" קצרה נוספת סמוך לתפילת מנחה בצהרים, שוחחו עמו על חשיבות מידת החסד. אמר רבינו בתוך הדברים: "תורה הולכת יחד עם החסד! מי שאינו עוסק בחסד, עמוד התורה שלו שבור ואינו שלם!" נשאל רבינו: "אימתי עוסק הרב בעשיית חסד? הלא אינו מנהל גמ"ח וכדומה?" פתח רבינו צוהר מופלא למתחולל בטרקלינו הקדוש ואמה: "לסגור את הגמרא ולשמוע אנשים פעמיים ביום - זה חסד! העניין של קבלת הקהל קשה מאוד בעבורי, כי הדבר מוציא אותי מהלימוד, בכך שצריך להיכנס לענייניהם ולרכז המוח בדבריהם." הדבר הקשה ביותר בעולם הוא לצאת ממחשבת התורה! משום כך, מעשה החסד הכרוך בשמיעת אנשים, בעיותיהם וענייניהם הוא החסד הכי גדול!

"אני רוצה עכשיו ללמוד"

אגב אורחא, נציג כאן עוד מספר עובדות השייכות לעניינים אלו. לרבינו היה חוש ריח מיוחד להכרת טיבם של אנשים ומצבם הרוחני. מי שעקב אחר הנהגתו במשך השנים שם לב שכשרבינו דיבר עם אנשים - היו כאלו שהיה מסתכל בפניהם ומשוחח עמם, והיו אחרים שהיה מתייחס ועונה לשאלותיהם אך לא הסתכל בפניהם, אלא נועץ עיניו בכל

דבר מסביב פרט לפניהם.

רבינו, בעדינות נפשו, חש את מהותם של השואלים לפניו ממבט עיניים אחד בלבד.

מעשה יוצא דופן התרחש באחד הימים.

אל חדרו של רבינו נכנס אדם תושב חו"ל כדי לפרוש בפניו שאלה הלכתית. רבינו אמר לו: "איך וויל לערנען! איך קען נישט!" (אני רוצה ללמוד! איני יכול!) - פתח את הגמרא והחל ללמוד. נכדו, שהיה ממונה על סדרי קבלת הקהל, לא ידע מה קרה לפתע וחשב שכל קבלת הקהל של אותו היום נעצרה, מחמת שרבינו החליט בפתאומיות שהוא רוצה ללמוד! החל עושה דרכו מחוץ לחדר כדי להודיע לכל הממתנים על ביטול קבלת הקהל ליום זה.

עוד לא הספיק להודיע על כך למי שעמד בפתח החדר, וכבר נכנס הממתין אל החדר. למרבה הפלא, הסביר לו רבינו פנים והשיב על שאלתו. הנכד שמר את הדבר בליבו, אך תמיהתו לא עמדה בעיניו זמן רב. ברגע שהסתיימה קבלת הקהל, וכולם עשו את דרכם אל השיעור, ניגש אליו יהודי תושב חו"ל ואמר לו בפליאה: "ראיתי שהכנסתם מאן דהוא לקודש פנימה, כנראה אינכם יודעים כאן בארץ ישראל על מצבו, אך במקום מגוריו בחו"ל הוא מפורסם כאדם רשע ורב מעללים, מסתמא לא ידעתם על כך!"

ולא יכול היה לספר לאותו איש איזה יחס קיבל אותו רשע בקודש פנימה.

(מתוך גדולה שמושה)

באחד הימים, כאשר נכנס רבי דן סגל אל ביתו של רבינו עם אברך, אשר כמה שנים לא זכה להיפקד בפרי בטן, החל רבינו קורא ברגש רב את הפיוט 'קה ריבון עלם ועלמיה'. דמעות טהורות זלגו על לחיו, עד שפרץ בבכי סועה, שגרם לרבי דן ליטול מידו את הסידור, מחשש פן תזיק ההתרגשות הגדולה לבריאותו...

על האמונה והישועות של מרן הגרא"מ שך זיע"א

אך אברהם אבינו הבין שמדובר בעצת היצה. לדידו היה ברור שאם הקדוש ברוך הוא ציווה - יש לקיים את הציווי בלי כל קושיות. בלי הוראות 'היתר'. אם הקב"ה מצווה, יש לעשות את ציווי בלי שאלות, בלי התחכמויות, בלי להיכנע לפיתוי היצה. מי שחזק באמונה - ברור לו שעליו לציית לציווי ה', וכל מה שמורה לו הקב"ה עליו לעשות, גם אם אין הוא מבין זאת בשכלו.

אברהם אבינו השכיל לדעת, שבכל הנוגע לציווי ה' - יקוב הדין את הה, ואין לזוז ממנו אפילו כקוצו של יו"ד, גם כשנראה שיש כביכול 'היתר'. גם הקב"ה, הרי, יודע את ה'היתר' ואעפ"כ הוא מצווה עלינו, ואם יש לנו 'קושיה' הקב"ה כבר יתרץ אותה...

מוסיף רבינו מרן הרב שך: "גם בזמננו יש לנו נסיונות כאלה. יש לנו דין תורה ועלינו לנהוג על פי הדין, אפילו אם זה נראה כסתירה למחשבת העולם. לנו יש את השיטה והדרך שלנו, ועלינו לצעוד בה בלי לסטות ימין ושמאל".

מן הראוי להזכיר את המעשה הבא, אשר יש בו כדי ללמדנו על חובת ההתבוננות בגדלותו יתברך המוטלת עלינו, התבוננות אשר אם נתייחס אליה ברצינות הנדרשת, ונשקיע בה את הכוחות הראויים - תפטור אותנו בודאי מסכנתו של ההרגל, ותביאנו אל מחוזות האמונה התמימה.

היה זה באחד הימים, כאשר נכנס רבי דן סגל אל ביתו של מרן הרב שך עם אברך אשר נשוי היה זה כמה וכמה שנים, ועדיין לא זכה להיפקד בפרי בטן. אותו אברך ביקש לשמוע דברי חיזוק ועידוד מפיו של רבינו, עמוד האמונה, וכמובן, ציפה גם לברכה הגונה.

להפתעתו של רבי דן סגל וכן לווייתו, רבינו לא התייחס כלל לבעיה עצמה, אלא ביקש מאחד מבני הבית כי יביא לפניו סידור משהוגש לו הספר - עלעל בין דפיו עד שהגיע לזמירות של שבת, שם החל קורא ברגש רב ובהתפעלות את הפיוט "קה ריבון עלם ועלמיה" את הוא מלכא מלך מלכיה". רבינו קרא את המילים ברגש כה רב, דמעות טהורות זלגו על לחיו, עד שבשלב מסוים פרץ בבכי סועה, שגרם לרבי דן ליטול מידו את הסידור מחשש פן תזיק ההתרגשות הגדולה לבריאותו...

והנה זה פלא: שנה לאחר מכן, חבק אותו האברך בן בזרועותיו! לא היה זה מופת במשמעותו המקובלת, לא היתה זו אפילו 'ברכה'... היה זה שיעור מפעים באמונה חושית, שיעור מפעים בהתבוננות בגדלותו הבלתי נתפסת של בורא העולם, שיעור חשוב אשר לימד אודות התוצאות הנפלאות שיכול האדם להשיג, אם יאחז בידו את מטה האמונה ויחולל בו את המופתים!

(אורחות החיים)

"שוב אשוב אליך פנת תיה ויהי בן לשירה אשתך" (בראשית י"ח, י')

האמונה צריכה להיות מושרשת עמוק בתוך לבו של כל אדם, עד שכל ניסיון, אפילו הקשה ביותר - לא יזיז אותו מאמונתו כמלוא הנימה. אברהם אבינו, המאמין הגדול, דבק באמונתו מול כל העולם. הוא נקרא 'אברהם העברי' - משום שכל העולם היה מהעבר האחד והוא מהעבר האחר.

כאשר היה בנו יחידו בן שלשים ושבע שנים - מורה לו הקב"ה: "קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק... והעלהו שם לעולה". הקב"ה מצווה אותו ולשחוט את בנו.

כמה קושיות וסתירות עמדו בפני אברהם בשומעו ציווי זה! הרי יש במעשה זה סתירה לכל דרך חייו, לכל ההשקפה לה הטיף, ולאורה חניך במשך כל שנות חייו! אברהם אבינו היה מגייר את הגברים ושרה מגיירת את הנשים, ובמה היו מחנכים את הגרים? היו מלמדים אותם להתרחק מעבודה זרה, להיטיב עם הבריות, להכניס אורחים ולגמול חסד, אפילו כאשר זה קשה, גם בעת מחלה.

ועתה, נוטל אברהם אבינו את בנו יחידו, שנולד לו בגיל מאה, והולך לשוחט... היש סתירה גדולה מזו? היש ניגוד גדול מזה לכל דרך החיים שלו? הרי ללא ספק ידע אברהם אבינו שכל בני העולם יסתכלו עליו כחסר דעה, כמשוגע. היה ברור לו שישאלוהו בני העולם: 'כל חיך אתה מחנך אודות הצורך לרחם על הבריות, להיטיב עם האנשים, ואתה בעצמך הולך לשחוט את בנך?'

מהקפדתו של מרן ליטול ידיים בין הדגים לבשר, ניכרת גם דבקותו בכל עת, כי כמה פעמים לפני הבשר הביאו לו מים ליטול ושאל 'מדוע?' ואמרו כי אכל דגים, והתנצל כי אינו זוכר שאכל דגים

מהנהגותיו של מרן רבי חיים קנייבסקי שליט"א בסעודה

"יסעדי לךכם" (בראשית י"ח, ה')

מרן רבי חיים קנייבסקי שליט"א נוהג לאכול פת שחרית, אחרי התפילה כותיקין.

בברכת המוציא אוחז הלחם בעשר אצבעותיו, אפילו אם אינו ככר שלם. חותך חתיכה מהצד, שיש בה מהעליון והתחתון, וטובל ג' פעמים במלח. מרן מחמיר לא לאכול מיני מזונות בתוך הסעודה, שלא להיכנס לספיקות מה היא פת הבאה בכיסנין.

בין דגים לבשר מקפיד מרן בשטיפת ידיים במעט מים, הדחה וקינוח. היינו, שחושש לדעת השו"ע ולכך שוטף, ועושה עוד "הדחה וקינוח" דהיינו אכילה ושתייה, עי' שו"ע ס"ב ומ"ב סק"ד.

על שטיפת הידיים לא הקפיד שכל בני ביתו יעשו כן, ושנים רבות היה מונח בשבת, סמוך למקומו, בקבוק מים קטן וסגור, ואחרי הדגים היה נוטל הבקבוק ונותן ממנו על ידו מעט שבמעט מים, ומשפשף בהם ידיו, ולא הנהיג או אמר לכולם לעשות כן.

מהקפדתו זו של מרן ליטול ידיים בין הדגים לבשר, ניכרת גם דביקותו בכל עת, כי כמה פעמים לפני הבשר הביאו לו מים ליטול ושאל 'מדוע?' ואמרו כי אכל דגים, והתנצל כי אינו זוכר שאכל דגים, וכן איפכא, הביאו פעם בשר לאכול וביקש נטילת ידיים לפני תחילת הבשר, ואמרו לו 'הלא בסעודה זו

לא אכלתם דגים, והתנצל שלא עלה על דעתו, כי מעיינו בתורה ולא משים לב מה שאוכל. ברוב הפעמים הרבנית נשאלה ממנו איזו ברכה לברך ברכה אחרונה, האם 'על המחיה' או 'בורא נפשות', אבל עם כל זה נהג לייקר את המאכלים באוזניה, כגון שהתעניין אם יש לפתן מעשה ידיה, ואף על פי שאין לו שום שייכות לזה, עשה כן לשם שמים להכיר לה טובה.

כשמביאים בסוף הסעודה מאכל נוסף, אפילו חשב מרן שכבר סיימו לאכול ואמר 'שיר המעלות' - אינו מברך שוב כי הרי סומך על דעת בעל-הבית ולא הסיח דעתו.

והטעם, מפני שאמר שאין לו דין בעל הבית לעניין, משום שאינו יודע מה יביאו. אמנם פעם אחת שמלבד 'שיר המעלות' גם נטל ידיו למים אחרונים, ואחר כך נזכר שלא אכל את חתיכת החלה שרגיל לאכול קודם ברכת המזון (עפ"י השל"ה שהובא במ"ב), הסתפק אם הוי הסח הדעת, ומספק לא אכל (כמדומה). והנה, בענייני אכילה, מרן תלוי לגמרי בדעת בעלת הבית או הממונה על האוכל, ואין לו ידיעה כלל מה וכמה צריך לאכול, ובדרך כלל, כשאינו אוכל פת, שואל תמיד איזו ברכה אחרונה

צריך לברך, כי לא שת אל ליבו מה אכל, וליבו מלא רק בתורה תמימה. ומעולם לא שאל מרן שליט"א מה יש לאכול או האם יש אוכל אחר וכדו', רק אם מבחין שלא הכינו 'פת שחרית' וכדו' מעיר 'האם פטורים מלאכול היום ואפשר ללכת ללמוד או שצריך להמתין?' מעולם לא שיבח מרן אוכל דהוא טעים וערב לחכו, ולא ביקש שיעשו דוגמתו כזה אוכל, רק מודה לה' על האוכל ולמי שטרח להכין (וכאשר משבח את מאכלי הרבנית אינו אומר הלשון 'טעים וערב לחיך'). כמו כן, עשרות שנים אוכל אותו מאכל בדיוק בוקר צהרים וערב, ואינו זקוק לשינוי, כי העיקר לעבוד את בוראו וכמו שכתב בשו"ע או"ח סי' רל"א "יתכוון שיאכל וישתה כפי חיותו לעבוד את בוראו".

העידו עליו, בשנים הרבות, שהיה בא כמעט כל יום לבקר בבית אחותו, הרבנית ברזם תחי', שהייתה נותנת לו (בין השאר) תפוחים. יום אחד לא היה לה תפוחים ונתנה לו מילון, והוא לא שם לב ורצה לברך עליו 'בורא פרי העץ', והעמידה אותו על טעותו, והתנצל שלא הבחין מה אוכל, ורגיל לברך 'העץ'. והעידו כמה פעמים שהביאו לפניו מנה נוספת של לפתן ונטלה בידו לברך 'בורא פרי העץ', והעירו לו כי כבר בירך על המנה הראשונה של הלפתן, והשיב כי הם טועים והרי לא אכל כלל לפתן.

פעם אחת דיברו אתו בעניין 'שניצל' - האם ברכתו 'בורא מיני מזונות' היות ומצופה בפירורי לחם או שברכתו 'שהכל' שהרי עיקרו בשר. בתוך הדברים שאל אחד הנכדים את מרן: "ראיתי שסבא אכל בארוחת הצהרים 'שניצל' ובירך עליו שהכל", מרן הגיב מייד: "אני לא אוכל את זה, ואני לא יודע מה שזה", כי אף על פי שבאמת אוכל, אין לו מושג שזה 'שניצל'.

והרבנית ע"ה, אשת חבר למרן, סיפרה בשם אמו ע"ה, כי בבחרותו הייתה שולחת אוכל לשיבה בלומז'ה. והיה שוכח מזה, ולפני שהיה חוזר הביתה בעש"ק נזכר מזה, וכדי שיוכל לומר לה שאכל מה שהביאה לו, אכל מהר את הכל קודם שיצא לביתו.

פעם אחת הביאו לרבנית תנור חדש (ולא הניחו אותו במטבח, כיון שגודלו של המטבח בבית מרן הוא פחות מד' אמות לעניין חיוב מזוזה, ולא היה מקום לתנור), אחד מבני המשפחה שאל את מרן האם הוא יברך 'הטוב והמטיב', שאלו מרן: "על מה אתה מדבר?" השיב: "על התנור החדש שקנו". שאל מרן בפליאה: "איזה תנור, והיכן יש תנור, ומה עושים איתו? איני יודע מה זה?"

(מתוך אלא ד' אמות של הלכה)

מֶרֶן הַגֵּר"שׁ זװאַזנר אָמַר: ״בְּרוּר כִּשְׁמֵשׁ שֶׁצָּרִיךְ לְדַחֹת לְיוֹם רֵאשׁוֹן אֶת הַבְּרִית אֲצֵל מַחֲלָלֵי שַׁבַּת״ זֶה הִיא מֵתוֹךְ הַכְּרוֹתוֹ אֶת הַחַיִּים. זֶה הֵייתָה לֹא רַק חֲכָמָה בַּהֲלָכָה אֲלֵא חֲכַמַת הַחַיִּים, מַה שֶׁנִּקְרָא ״שׁוֹלְחַן עֵרוֹךְ הַחֲמִישִׁי״

הַרֵב ד״ר מֹשֶׁה רוֹטְשִׁילְד מֵיִסְד׳ מְעִינֵי הַיְשׁוּעָה, עַל בֵּית רִפּוּאָה כַּהֲלָכָה וְעַל הַלְיוּוֵי הַצְּמֹוד שֶׁל מֶרֶן הַגֵּר"שׁ זװאַזנר זְצוֹק"ל

וְחֲכָמָה יַחֲדָיו.

אֲנִי רוֹצֵה לְצִיֵּן שֶׁמִּלְבַּד עֲנִינֵי בֵּית הַחוּלָיִם, הִיא לִי קֶשֶׁר אִישִׁי אֲתוֹ. תְּמִיד הַתְּעַנִּינֵי בְּבִנֵי הַמִּשְׁפָּחָה וְיִדְעוּ לְהִבָּן אֶת הַשְּׁנֵי עִם הַחִיּוֹךְ הַמִּתּוֹךְ שֶׁלּוֹ וְהוּא הִיא עֵנֶק שֶׁבְּעֵנֶקִים. זְכִיתִי לְפַעֲמִים לְטַלְפוֹן ״ד״ר רוֹטְשִׁילְד, אֲנִי מוֹדִיעַ לְךָ שִׁישׁ לִי יוֹם הַוֹלָדָת״. עוֹד מִשָּׁהוּ: קִבְּלָתִי מִמֶּנּוּ בְּמִשְׁךְ אַרְבַּעִים שָׁנָה כֹּל צוּם גְּדָלִיָּה הֵייתָ הוֹרָאָה. עַד יוֹם כִּיפּוּר יִשְׁבְּנוּ בִּיחַד לְהוֹרוֹת בְּשֵׁאלוֹת הַלְכָתִיּוֹת הַקְּשׁוּרוֹת לְתַעֲנִיתִי. רַבִּים בָּאוּ לְבֵית הַהוֹרָאָה מִכֹּל הַחוּגִים, יֵשׁ הַרְבֵּה תַלְמִידִים שֶׁקִּיבְּלוּ הֵייתָ הוֹרָאָה מִמֶּנּוּ אֲבָל לֹא לְעֶשֶׂר יָמִים!

הוּא הִבִּין אֶת הָעוֹלָם עִם הַבְּעִיּוֹת וְהַמּוֹדַרְנִיּוֹת שִׁישׁ וְגַם הָיוּ לוֹ יִדְעוֹת בְּרִפּוּאָה הוּא יָדַע וְשָׁקַל כֹּל דָּבָר וְלֹא תְּמִיד קִבְּלָתִי תְּשׁוּבָה בְּמִקּוֹם. הַכֹּל הִיא בְּחֲכָמָה וּבִשְׂקֵט.

תּוֹכְלוּ לְתַתּ דּוֹגְמָא לְהוֹרָאוֹת הַלְכָתִיּוֹת שֶׁשֶׁמְּעַתֵּם מִמֶּנּוּ?

הַרֵב ד״ר רוֹטְשִׁילְד: קִבְּלָנוּ הַרְבֵּה הוֹרָאוֹת הַלְכָתִיּוֹת אֲבָל אֲתוֹן לְךָ דּוֹגְמָא. אֲנִי בְּמִשְׁךְ הַשְּׁנַיִם שִׁימְשִׁתִּי גַם כְּמוֹהֵל. לְגַבִּי בְּרִיתוֹת בְּשַׁבַּת אֲנִי הוֹלֵךְ בְּרִגְלֵי בְּשַׁבַּת וְהַלְכָתִי גַם לְתַל אֲבִיב רַגְלִית, אֲבָל לֹא בְּשִׁבְלֵי מַחֲלָלֵי שַׁבַּת. מֶרֶן הַגֵּאָוֶן רַבִּי מֹשֶׁה פִּינְשֵׁטִין זְצוֹק"ל אָמַר: ״מַה הֵילֵד אֲשֶׁם? תַּעֲשֶׂה בְּרִית מִיָּלָה וּמִיָּד תִּלְךְ״ וְהוּא (מֶרֶן הַגֵּר"שׁ זװאַזנר) אָמַר: ״בְּרוּר כִּשְׁמֵשׁ שֶׁצָּרִיךְ לְדַחֹת לְיוֹם רֵאשׁוֹן אֶת הַבְּרִית אֲצֵל מַחֲלָלֵי שַׁבַּת״. זֶה הִיא מֵתוֹךְ הַכְּרוֹתוֹ אֶת הַחַיִּים. זֶה הֵייתָה לֹא רַק חֲכָמָה בַּהֲלָכָה אֲלֵא חֲכַמַת הַחַיִּים מַה שֶׁנִּקְרָא ״שׁוֹלְחַן עֵרוֹךְ הַחֲמִישִׁי״ וְאֵם בְּאַרְבַּעַת חֲלָקֵי שׁוֹלְחַן עֵרוֹךְ הוּא גְּדוֹל הַהוֹרָאָה, בְּשׁוֹלְחַן עֵרוֹךְ הַחֲמִישִׁי הִיא גְּאוֹן שֶׁבְּעֵתֵיכֶם!

פַּעַם הוּא אָמַר לִי: ״בְּכֹל הַמַּפְעֵל הַגְּדוֹל שֶׁל הַקְּמַת בֵּית הַחוּלָיִם אֲנִי מִקְּנָא בְּךָ וּבְמִיּוּחַד בְּדָבָר אַחַד: מִנִּיעַת חִילוּלֵי שַׁבַּת!״ הוּא לֹא הִיא רַק קִבְּרִיט, הוּא הִיא קִבְּרִיט מוּפְלָג שְׂרוּאָה לְמַרְחָקִים. הוּא רָאָה הַכֹּל. כֹּל עֲנִינֵי הַחַיִּים. מְאוֹד הַתְּעַנִּינֵי בְּפִסִּיכְיָאטְרִיָּה וְשָׁאֵל וְדָרַשׁ הַרְבֵּה עַל בֵּית הַחוּלָיִם לְרִפּוּאָת הַנֶּפֶשׁ וְזֶה הִיא מְאוֹד חָשׁוּב לוֹ. הוּא הִרְגִישׁ שֶׁכֹּל יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ וְהוּא צִיפָה לְזֶה. אִיזָה תְּמִיכָה נִתַּן לָנוּ, הִיא שׁוֹתֵף סְמוּי שֶׁל בֵּית הַחוּלָיִם.

(מֵתוֹךְ רֵאיוֹן לְמוֹסָף שַׁבַּת קוֹדֵשׁ יִתְד נֶאֱמָן תִּשְׁע״ה)

״נִקְרָא אֱלֹוִי״ (בְּרֵאשִׁית י״ח, א')

וּבְרַשׁ״: לְבַקֵּר אֶת הַחוּלָה.

בְּחֲסָדֵי ה' כְּשִׁזְכִּיתִי לְבִנּוֹת אֶת בֵּית הַחוּלָיִם הוּא הִיא יִכּוֹל לְהִיּוֹת כְּמוֹ בְּתֵי חוּלָיִם אַחֵרִים אֲבָל אֲנִי רְצִיתִי שֶׁהוּא יִהְיֶה מַעוֹז שֶׁל תּוֹרָה שֶׁתִּשְׁמַע בּוֹ

דַּעַת תּוֹרָה וְלִכְּן זֶה ״בֵּית רִפּוּאָה״. וּמִיָּד עִם הַיּוֹסְדוֹ הוֹקֵם ״וְעַד הַהֲלָכָה״ לְבֵית הַרִפּוּאָה כְּשֶׁהוּי״ר הִיא מֶרֶן הַגֵּר"שׁ זװאַזנר זְצוֹק"ל וְעַמּוֹ הַבְּלִיחַ מֶרֶן הַגֵּאָוֶן רַבִּי נִיסִים קַרְלִיץ שְׁלִיט״א וְהַגֵּאָוֶן הַגְּדוֹל רַבִּי יִצְחָק זִלְבֶּרְשֵׁטִין שְׁלִיט״א. הַמַּטְרָה שֶׁל ״וְעַד הַהֲלָכָה״ הֵייתָה שְׁבִית הַרִפּוּאָה יִכּוּפֵף אֶת עַצְמוֹ בְּפָנֵי דַּעַת תּוֹרָה.

הַרֵב ד״ר מֹשֶׁה רוֹטְשִׁילְד הַיּוֹן

אֲדָם שְׁפוּתַח חֲנוּת מְדַפִּיס ״כְּרִטִיס בִּיקוֹר״ יִפֶּה וּמְרִשִׁים לְהַצִּיג אֶת בֵּית הָעֶסֶק שֶׁלּוֹ, אֲנִי גַם קִבְּלָתִי ״כְּרִטִיס בִּיקוֹר״ הִכִּי יִפֶּה, בְּדַמּוֹת שְׁלוּשֵׁת גְּדוּלֵי הַהוֹרָאָה שְׁעוּמָדִים בְּרֵאשׁוֹת בֵּית הַחוּלָיִם וְנוֹתֵנִים גִּבּוּי מִלֵּא לְפַעוּלוֹת שֶׁנַּעֲשׂוֹת בְּבֵית הַחוּלָיִם וְגַם זֶה הִסִּיעַתָּא דְשִׁמְיָא שֶׁלָּנוּ.

הַרֵב ד״ר רוֹטְשִׁילְד מוֹסִיף כִּי לְכֹל הַפְּרִטִים הַטְּכְנִיִים שֶׁל בֵּית הַחוּלָיִם, כְּגִבּוּי: ״דַּעַת תּוֹרָה״. גַם כְּשֶׁבְּחָרוּ דִּירְקְטוֹרִיּוֹן לְבֵית הַחוּלָיִם וְלֹא כּוֹלֵם אֲנָשִׁים מִ״שֶׁלָּנוּ״. כְּשֶׁהָיוּ בָּאִים לִישִׁיבָה עִם ״וְעַד הַהֲלָכָה״ הַתְּפַעְלוּ מִהַאֲצִילוֹת וְהַפִּיקְחוֹת הָאֲדִירָה שֶׁל מֶרֶן הַגֵּר"שׁ זװאַזנר, וְלַפְּעַמִּים הִיא קֶשֶׁה לָהֶם לְהִבָּן אִיךָ לְאֲדָם אַחַד יֵשׁ אֶת כֹּל הַמַּעֲלוֹת שֶׁל תּוֹרָה גְּדוּלָה

קבל את הגיליון ישירות למייל

<<< שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

מדוע קידש החפץ חיים בסעודת ליל שבת בשעה 4 לפנות בוקר?

אם לא היה הנער חוקר לפשר תעלומת השעון, לא היו הח"ח ואף לא הרבנית אומרים לו דבר על התנהגותם המדהימה - והדבר לא היה נודע לעולם!

הרב אהרן כהן

"נִירָא וְנִירָץ לְקִרְאָתָם" (בראשית י"ח, ב')

מסירות נפשו של אברהם אבינו למצות הכנסת אורחים לא ידעה גבול. גם בהיותו זקן, חולה ותשוש, כשבחוץ מזג אוויר הקרוב יותר לכבשן, הוא מתעלה מעל עצמו, ורץ בכוחותיו האחרונים לקיים את המצוה בגופו ממש, למרות שיש לו עבדים רבים שיכולים לפחות לעזור לו, הוא אינו מוותר ועושה הכל בעשר אצבעותיו.

תכונה מופלאה זו של מסירות נפש לאורחים, בתוספת רגישות עילאית לצרכיו האמיתיים של האורח, עברה מאבי האומה לדורות הבאים, וניכרת ביותר אצל גדולי ישראל.

הסיפור הבא מחמם את הלב, לא רק בשל הדאגה והאהבה של גדול הדור שמודגשות בו, אלא משום שהוא שיעור יוצא דופן בהכרת ערך הזמן, סבלנות, סדר עדיפויות, ותורה שלמה בפרק הכנסת אורחים. אירוע יוצא דופן זה סופר ע"י הג"ר קלמן אפשטיין שליט"א, בן הגאון רבי זעליג אפשטיין זצ"ל, ראש ישיבת "שער התורה" בקווינס. הדבר ארע לפני שנים רבות לדודו, רבי לייב, כשהיה בן ארבע עשרה.

ר' לייב למד בישיבה קטנה ברוסיה, והיה בדרכו לבית הוריו. הרכבת שבה תכנן לנסוע היתה אמורה להגיע לתחנה ביום חמישי בשעה אחת בצהריים, ואז היה אמור לצאת לדרכו למסע בן יום

לביתו בסטוצ'ין, פולין. לייב ידע שאפילו אם תגיע הרכבת בזמן, הוא יגיע שעות אחדות ממש לפני כניסת שבת. אך הרכבת הגיעה לתחנה רק ביום ה' בערב. היה זה לאחר חשיכה, כשלייב סוף סוף עלה על הרכבת.

ביום שישי בבוקר הבין הנער שאפסו הסיכויים להגיע לסטוצ'ין בזמן לשבת. הוא יצטרך לשהות במהלך השבת במקום אחר. הוא שאל את הסדרן מהן התחנות שבהן תעצור הרכבת, וקיווה שיזהה את אחת הערים כמקום של ריכוז יהודים, שם ירד בתקווה שיוזמן לשבות בבית אחד היהודים. לשמחתו אמר לו הסדרן שאחת התחנות תהיה בעיר לא רחוקה מראדין.

לייב היה מאושה מכיון שדודו הזקן, החפץ חיים, גר בראדין. סבו של לייב היה אחי הח"ח. ודאי שיוכל לשהות שם בשבת עם הצדיק הגדול! כשעצרה הרכבת, אחז לייב בחפציו וירד. הוא שאל כיצד להגיע לראדין, ועשה דרכו מהר ככל שיוכל, לבית אחי סבו.

כשהגיע לבית, התקבל בחביבות ע"י אשת הח"ח שאמרה לו כי הרב כבר עזב לבית הכנסת. היא הסבירה, שבאופן קבוע הח"ח עוזב מוקדם את הבית לפני כניסת השבת, כי נוהג הוא ללמוד עם אנשים שנאספו בבית הכנסת לפני תחילת התפילה. היא הציעה שלייב ינוח מעט לפני שילך לביהכ"נ, מכיון שכמעט ולא ישן בלילה הקודם. לייב שמח על ההצעה, ובשל דרך החתחתים ומושבו הלא נוח, נרדם הנער העייף מיד. כשהתעורר, ראה כי הח"ח כבר יושב ליד שולחן השבת, מעיין בספר הצדיק ברך את הנער בחמימות, הורה לו ליטול ידיים, להתפלל קבלת

שבת ומעריב, ואז ישבו לאכול יחדיו את סעודת השבת. כאשר סיים לייב את התפילה, קרא הח"ח לרבנית להצטרף אליהם, הוא קידש, ושלשתם - הרב הזקן, אשתו והנער הצעיר אכלו סעודת שבת יחד.

לאחר הסעודה ביקש הח"ח את סליחתם ופרש לחדרו לישון. לייב שכב שוב על אותה ספה שישן עליה קודם, מנסה להירדם בשנית, אך ללא הצלחה. מכיון שישן קודם לכן, התקשה להירדם. הוא קם ונכנס למטבח, על הדלפק שם לב לשעון קטן, הוא הרימו ולתדהמתו לא היה גבול, השעון היה נראה לו תקין, אך הראה על השעה ארבע!! כיצד יתכן שהשעה כעת ארבע לפנות בוקר? תמה לייב הצעיר, לא יכול להיות שעוד כמה שעות יבקע השחר! הוא הביט החוצה וראה שחשיכה עדיין שוררת, ולא יכול היה להחליט מה היא השעה באמת. מבולבל, חזר לספה ונרדם.

כאשר התעורר לייב בבוקר נכנס שוב למטבח, שם ראה את הרבנית, אשת הח"ח. "שבת שלום" בירכה לשלום בהנידו ראשו בכבוד. ואז שאל את השאלה שהציקה לו: "אתמול בלילה, לאחר שסעדנו, לא יכולתי לישון ולכן נכנסתי למטבח, ראיתי את השעון שהראה על השעה ארבע לפנות בוקר, האם השעון היה תקין? מתי בעצם סיימנו את הסעודה?" "כן" ענתה, "היה זה אכן מאוחר מאד כשסיימנו, אך הסעודה לא ארכה זמן רב". "מתי בעצם התחלנו לאכול?" שאל לייב הנבוך, "האם ישנתי זמן כה רב כשהגעת?"

מרן החפץ חיים זצוק"ל

"אספר לך מה קרה", אמרה הרבנית. "כשהרב הגיע הביתה מביהכ"ס היית שקוע בשינה עמוקה. רציתי להעירך כדי שתוכל לשמוע קידוש, אך הרב עצר אותי, הוא אמר שאתה ודאי מותש ממסעך הארוך, והציע להניח לך לנוח. נחכה, ונקדש כשאתה תקום. אך ככל שעבר הזמן ולא התעוררת הוא הורה לבננו אהרן ולי לקדש ולסעוד, כשהוא עצמו לא מצטרף אלינו, אלא ישב ולמד בצפייה שתתעורר. קבענו שכאשר תתעורר יעיר אותי ונשב יחד לסעוד את סעודת השבת לכבודך". הרבנית סיימה: "אכן ישנת שעות ארוכות, אך הרב עמד על כך שהוא לא יתחיל את סעודת השבת ללא אורחו המיוחד..."

אם לא היה הנער חוקר לפשר תעלומת השעון, לא היו הח"ח ואף לא הרבנית אומרים לו דבר על התנהגותם המדהימה - והדבר לא היה נודע לעולם! סיפור נוסף שממחיש את מאמציו המרובים של החפץ חיים להבטיח את נוחות האורח מביא רבי דוד קולדצקי שליט"א, ששמע זאת מאביו רבי שכנא זצ"ל, בן רבי חיים קולדצקי זצ"ל.

הגאון רבי חיים קולדצקי זצ"ל, מתלמידי ישיבת וואלוז'ין, אשר שימש כשלושים שנה ברבנות בארה"ב, נזדמן פעם אחת לביתו של מרן החפץ חיים ונשאר ללון בצל קורתו. החפץ חיים עצמו הציע לאורח את המיטה, ולאחר שסידר את הכרית והכסתות, נדהם רבי חיים לראות כיצד הסבא קדישא שכב לרגע קט בעצמו על גבי המיטה כדי לבדוק אם היא מוצעת כהלכה, ואם האורח יוכל לישון בנוחות...

(מאיר עיני ישראל)

מרן הגרש"ז אויערבאך התקשר אלי בערב שבת אחה"צ וביקש ממני לאשפז חולה זקן בבית החולים, כי בזמנו בתי החולים לא רצו לקבל חולה זקן שהיה כרוך בהרבה ימי אשפוז, וקופות החולים לא אישרו מהה, ולכן כשהיה מגיע חולה זקן, היו עושים כל הפעולות שלא לקבלו

רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א, על מעשי חסד מופלאים של גדולי עולם

"וַיֵּרָא וַיִּרְץ לְקִרְאָתָם" (בראשית י"ח, ב')

ספר שניצל בגלל חסד

מרן בעל ה"קהילות יעקב" אמה: דבר שבא ע"י גמילות חסד נשאר לנצח, וסיפר שבהיותו בחור ביקש מבעל ה"אמרי משה", שאין לו כסף מספיק לקנות הספר, ורוצה שימכרו לו בזול, ושלה לו הספר בחינם. לאחר המלחמה רצו להדפיס הספר מחדש, ולא היה נמצא, עד שמצאוהו אצל בעל ה"קהילות יעקב" וממנו הודפס מחדש, כי הספר ניתן בגמילות חסדים, וזכה שנשאר אותו עותק אחד יחיד בעולם, וממנו הודפס לרבים.

חסד בשידוך

אל מרן הגרש"ז הגיעו בני משפחה של בחור מבוגר שישפיע עליו להינשא, מאחר ואינו רוצה להשאיר את אמו האלמנה לבד, וכל שידוך שמציעים לו אומר למשודכת אם מסכימה לגור ביחד עם אמו, וברור שכל השידוכין מתבטלים. ענה להם הגרש"ז: "אולי הבחור צודק, שהרי בחורה שאינה מסכמת לזה - חסרה במעשה חסד וטוב לב". אמרו: "ומה יהיה?" אמה: "נתפלל שהקב"ה יזמין לו בחורה שתסכים".

לימים, נודע לו שהבחור התארס. קראו לביתו ואמר לו: "האם הסכימה להיות ביחד עם אמך?" אמה: "כן". אמה: "אם כך סימן שהיא בעלת חסד. אבל אציע לך, אנא ממך, עכשיו תסדר את אמך בבית אבות נאה, כי אשתך לעתיד לא צריכה לסבול מזה".

לאשפז חולה בבית חולים

מרן הגרש"ז אויערבאך התקשר אלי בערב שבת אחה"צ, וביקש ממני

לאשפז חולה זקן בבית החולים, כי בזמנו בתי החולים לא רצו לקבל חולה זקן, שהיה כרוך בהרבה ימי אשפוז וקופות החולים לא אישרו מהה, ולכן, כשהיה מגיע חולה זקן היו עושים כל הפעולות לא לקבלו. אמרתי להגרש"ז: "ומה אוכל לעשות?" אמר לי: "אם אני הייתי יכול, לא הייתי מתקשר אליך".

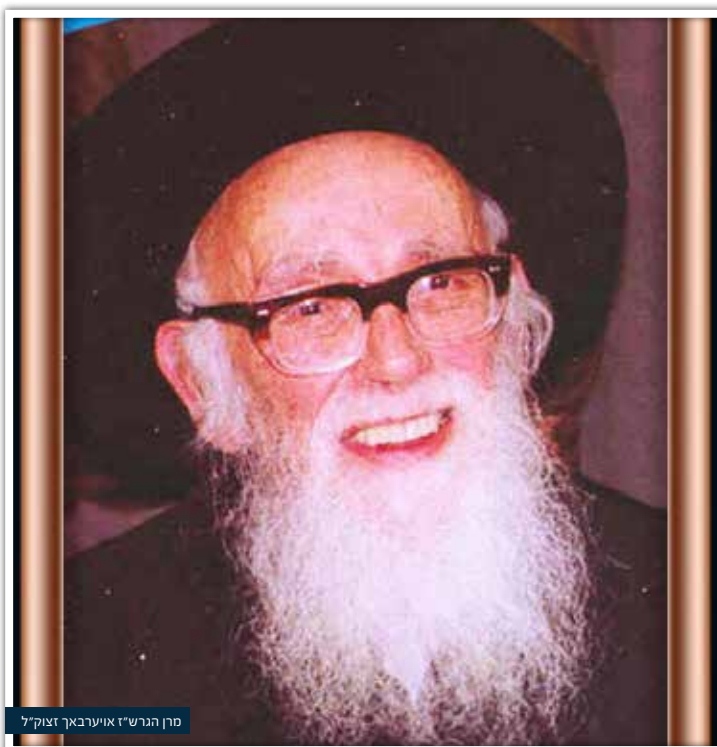
נטלתי יוזמה ולקחתי מונית והבאתי אותו לביה"ח שערי צדק. מיד

התנפלו עלי הרופאים ואמרו לי: "כאן לא תורנות, קח אותו לבית חולים אחר!" אמרתי להם: "אדם זה אינו קרובי, אלא מצאתי אותו מוטל בשוק מחנה יהודה, ואתם חייבים בדבר בדיוק כמוני, אם אתם לא יכולים לטפל בו קחו אותו לבית חולים אחר". כששאלו אותי: "מה יש לחולה?" אמרתי: "מהיכן אני יודע? מצאתי אותו בשוק", ומיד ברחתי מחדר מיון, והתחבאתי באחת הפינות בבית החולים.

השארתי שם אדם אחר שהצטרף לפעולה, והוא עמד מרחוק לראות מה יהיה עם החולה, ולאחר חצי שעה אמר לי: שמעתי שהרופא התורן אמר לחולים: 'חולה שנכנס לשטח חדר מיון אנו אחראים עליו, אין ברירה, צריכים לטפל בו'. לאחר חצי שעה בא אלי ואמה: "הכניסו את החולה לצילומים", ואח"כ עלו על בעיית רפואתו והכניסו אותו לחדר הניתוח.

עזבתי את בית החולים, חזרתי לביתי והתקשרתי להגרש"ז שהענין מסודר וכבר נמצא בחדר הניתוח. שאל אותי: "איך הצלחת לסדר?" אמרתי לו: "עשיתי עצמי כ'תם' וכאילו מצאתיו בשוק". חייך הגרש"ז ואמה: "עשית עצמך כ'תם' אבל נגחת כ'מועד'", והוסיף אח"כ, "אבל אל תתהלל במעשה זה, שהרי סוף היה אמור באמירת שקר".

(מתוך סיידות והנהגות טובות)

מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל

לא ידע רבי מאיר שפירא זצ"ל אם ההצעה לכהן כרבה של לובלין באה מצד הקדושה, להגביר חיילים לה', או מהצד האחר, להטיל עליו צרכי רבים ולהכשילו. אבל כששמע שיש התנגדות לכך, אות היא שמאת ה' הייתה זאת ומצד הקדושה, ולכן נתקלה ההצעה בהתנגדות ועיכובים

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א על העקידה של יצחק והעקידה כשהאדם נאחז בסבך תאוותיו

רבי שלום הרים ידו: "הנח! איני תופס. אולי תוכל להראות, להדגים לי?" איזו צהלה ושמחה! "הרב, מחר אביא כדור, ואחרי השיעור נצא למגרש!" מוסכם. כולם חייכו וחיכו למאורע. למחרת הגיע הנער עם הכדור, שמעו את השיעור בקוצר רוח והלכו בהמולה אל המגרש השומם, שערים משני צדיו, ורבי שלום שמע בעניין כמה שחקנים בכל קבוצה ומה תפקידם.

"וכמה זמן אורך המשחק?" שאל.
"שעה וחצי", נענה.
"שעה וחצי? וכמה שערים הבקיעו שלשום?" התעניין.
"התוצאה הייתה שנים - אחד", נענה.

"שנים - אחד?! הווי אומר, שער לחצי שעה? איזה בזבז! אני אראה לך איך אפשר להבקיע ארבעה שערים בזמן זה!"
כולם נדרכו.

הורה להציב את הכדור במרחק נגיעה מהשער, בעט, והכדור הבקיע!
"נו, תחזיר את הכדור ונבקיע שער נוסף!"

"זה לא נחשב!", קבע הבחור.
"למה?" תמה רבי שלום.
"כי אין שחקנים שמפריעים, ואין שוער שיחסום את השער", הסביר.
"אהה! אז איך לא תבין???"
כשאתה בא לשיעור, כשאינ משחק כדורגל, זה לא נחשב! למה שלא תבוא? שיעור מעניין ומרתק, עם סיפורים וצחוקים ודברי תורה

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א

מתוקים מדבש ונופת צופים. אבל כשיש משחק, ואתה משתוקק לחזות בו, ומתגבר על עצמך ובא לשיעור,

אה, כאן ניצחת במלחמת היצר, כאן הבקעת שער ויש להריע לך!... וכשתמצי לומר, זהו: "לפום צערא אגרא!" (אבות פ"ה מב"ב). ולכן, היה שופר של איל, אילו של יצחק, השופר הנאחז בסבך על ידי השטן, לשופר של מתן תורה, שזה ענין התורה והמצוות, להתגבר על המפריעים ובכך לזכות. ואמרו במדרש (פרקי דרבי אליעזר, ל"ח), שבקרן שמאל תקעו במתן תורה, ובקרן ימין הגדולה יותר יתקעו בעתיד לבוא, שנאמר: "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול" (ישעיה כ"ו, י"ג).

המשך בעמוד הבא <<<

"וַיֵּרָא וְהָיָה אֵיל אַחַר נְאֻחוֹ בְּסֶבֶךְ קַרְנֵיָו" (בראשית כ"ב, י"ג)

משנבחר הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל לכהן כרבה של לובלין, חקר ודרש האם היו שם מתנגדים למינויו. נבוכו, אך הודו על האמת: היו גם היו. שמע ושמה, וקיבל את המינוי.

תמהו, והסביה: רבותינו אמרו, שכאשר הלך אברהם איבנו לעקידה ניסה השטן לעכבו ולהניאו בתחבולות אין ספור, והתגבר על כל המניעות.

וכשעיקבו בעדו ממרום נשא עיניו וראה איל נאחז בסבך קרניו, הלך והקריבו תחת בנו. ויש להבין, למה לא חשש שהשטן הוא שזימן את האיל?

והתשובה, שכתב רש"י (בראשית כ"ב, י"ג): "שהיה האיל רץ אצל אברהם, והשטן סובכו ומערבבו באילנות". אילו היה זה ניסיון ומעשה שטן - היה מגיע בקלות ובלע עיכוב. רק דברים שבקדושה נתקלים בקשיים ומסתבכים!

כך, לא ידע האם ההצעה לכהן כרבה של לובלין באה מצד הקדושה, להגביר חיילים לה' ולתורתו, או מהצד האחר, להטיל עליו צרכי רבים ולהכשילו חלילה וחס. אבל כששמע שיש התנגדות לכך, אות היא שמאת ה' הייתה זאת ומצד הקדושה, ולכן נתקלה ההצעה בהתנגדות ועיכובים. לכן, דווקא קרן האיל שנאחזה בסבך, אף שנתקלה ולא נקרבה, נבחרה להיות הקרן של מתן תורה, ורעותה נבחרה להיות קרן השופר הגדול של אחרית הימים, וזהו השופר של ראש השנה.

הגאון הצדיק רבי שלום שבדרון זצ"ל, נהג בימי אברכותו למסור שיעור מרתק

לבני נוער, להאיר עיניהם ולפתוח ליבם בחכמה ומוסר, בשילוב סיפורים ומשלים כדרכו בקודש. היה שם בחור שהגיע לפרקים, בהגיעו היה שומע בעניין רב, מתפעל ומתרשם, ומקבל תועלת וחיזוק. חבל שאינו מגיע מדי יום ביומו.

שאלו: "מדוע לא באת אתמול?"

ענה בכנות: "אני מאוד אוהב לבוא ולשמוע את השיעור, אבל יותר מכך אוהב אני את משחק הכדורגל, פוטבול, כשיש משחק איני בא", חד וחלק. התעניין רבי שלום: "מה זה פוטבול?"

השתאה: "מה, הרב אינו יודע?! אז זה כך: יש מגרש, ומשני צדיו שערים. יש כדור, ושתי קבוצות..."

חיפשנו גן ילדים מתאים. היה גן 'מסורתי', הגנת פושרת, והילדים מבתים חילוניים. קמתי ונסעתי אל ה"חזון איש" להפתעתי לא התייחס לבתי הילדים, ללבושם או לגנת. בדבר אחד התמקד: "אלו תמונות תלויות על הקיר?"

רבי יעקב גלינסקי זצ"ל על כוחה של ראייה

"גֵרֵשׁ הָאָמָה הָאֵת וְאֵת בְּנָהּ" (בראשית כ"א, י')

שרה אמנו נטלה חלק בכל מעשי החסד של אברהם אבינו, חסד בלי גבול וקצבה, אבל כשהדברים הגיעו לחינוך, כשחששה שישמעאל משחית את נפש בנה, התגברה כארי ולא ויתרה. והלא על ברכי אברהם אבינו גדל בנה, ובהכוונתה, ובצל ניסים מופלאים, ענן על האוהל וברכה בעיסה ונר הדולק מערב שבת לערב שבת. הלא הרמב"ן כתב (בהקדמת ספר שמות) שהשראת השכינה במשכן היתה מעין השראת השכינה באוהל האבות, ומלאכים היו אורחים שכיחים - וחבר רע אחד, יקלקל הכל!

ובמיוחד, בימי הנעורים. הלא נראה: עשוי נשא נשותיו בהיותו בן ארבעים, והיו מורת רוח ליצחק ולרבקה. ליצחק יותר מלרבקה, כי רבקה היתה רגילה באביה ואחיה שהיו עובדי אלילים (שפתי חיים בראשית כו, לה). נתבונן: רבקה ילדה את עשוי בהיותה בת עשרים ושלוש (רש"י בראשית בה, כו) ובת שישים ושלוש כשנשא את נשותיו. בת שלוש היתה, כשעזבה את בית אביה ונישאה ליצחק (רש"י בראשית כה, כ) וכשראתה עבודה זרה - אחרי שישים שנה במחיצת יצחק אבינו עמוד היראה - לא הזדעזעה כל כך!

ועוד, לפני פטירתו אמר משה רבינו: "כי אתם ידעתם את אשר ישבנו בארץ מצרים... ותיראו את שיקוציהם ואת גילוליהם - פן יש בכם איש או אישה או משפחה או שבט אשר לבבו פונה היום מעם ה' אלוקינו ללכת לעבוד את אלוהי הגויים ההם" (דברים כט, טו).

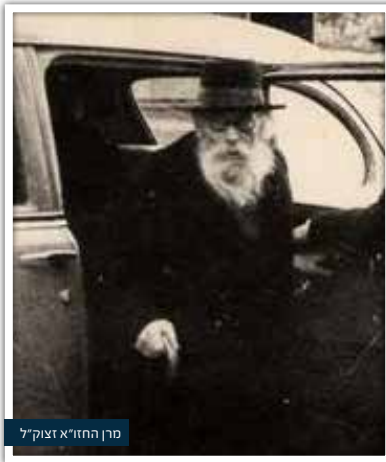
הגע בעצמך: ראו, מתי? לפני ארבעים שנה. וראו גם כיצד עשה ה' שפטים בהם ובאלוהיהם. והאלילים לא הצילו לא את עמם ולא את ארצם - וביתניים עברו ארבעים שנה - והראייה לא נמחקה!

"כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו" (ויקרא יח, ג) נאמר לדור נוחלי הארץ, שלפני ארבעים שנה היו במצרים, פחותים מבני

עשרים - ישבתם והושפעתם (אור החיים שם) ואספה,

בשעתו, הועלתה הצעה להקים בעיר חדרה ישיבה ברוח נובהרדוק. שטחתי בפני החזון איש, והסתייגתי: "חדרה, הרי אינה מקום שלנו!"

הקפיד ה"חזון איש": "כל הארץ שלנו היא! הם גזלוה מאתנו, ואנו משיבים את שלנו!"

ליותר, לא נזקקנו. הפור נפל. יסדנו את הישיבה והתגוררנו במקום, כדי להיות בסמיכות לתלמידים. הילדות היו אז צעירות, וחיפשנו גן ילדים מתאים בעבורן. לא היה. היה גן 'מסורתי', הגנת פושרת, והילדים מבתים חילוניים. קמתי ונסעתי אל החזון איש. להפתעתי לא התייחס לבתי הילדים, ללבושם או לגנת. בדבר אחד התמקד: "אלו תמונות תלויות על הקיר?"

זכרתי: חיות, וגמדים.

אמה: "אם הגנת תסכים להחליפם בתמונות של רבנים, תוכל לרשום אותן לגן".

הגנת סירבה, ועברנו לגור בבני ברק! ולמדתי, מה כוחה של ראייה!

(מתוך והגדת ראש השנה)

לא ידע רבי מאיר שפירא זצ"ל אם ההצעה לכהן כרבה של לובלין באה מצד הקדושה, להגביר חיילים לה', או מהצד האחר, להטיל עליו צרכי רבים ולהכשילו. אבל כששמע שיש התנגדות לכך, אות היא שמאת ה' הייתה זאת ומצד הקדושה, ולכן נתקלה ההצעה בהתנגדות ועיכובים

<<< המשך מעמוד קודם

ומלאים מצוות כרימון (ברכות נ"ז, ע"א). כמה פעמים גברנו אנו עליו. כמה נאים דברי החוזה הקדוש מלובלין זצ"ל (המובאים ב'אור לשמים', חקת) בפסוק: "והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו" - "איל אחר, היינו שמלבד אותה עקידה יש עוד עקידה, כשהאדם נאחז בסבך תאוותיו וברשת מדוחי היצר ובפח מידותיו הרעות, ועוקר עצמו משם, ומתגבר ונשמה, גם זו בחינת עקידה. "בקרניו", מלשון: "כי קרן עור פניו" (שמות ל"ד, כ"ט), שאורו יהל עד כסא כבודו יתברך שמו".

(הגה"צ רבי אהרן טויסיג, מתוך 'מקרבן לתורה' ראש השנה)

ואמרו (בראשית רבה נ"ו, ט'): "וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר" (בראשית כ"ב, י"ג): מהו "אחר"? אחר כל המעשים ישראל מסתבכים בעבירות ומסתבכים בצרות, ובראש השנה הם נוטלים שופר ותוקעים בו ונזכרים לפני הקדוש ברוך הוא, והוא מוחל להם. היינו, שאותו סבך שמסבך השטן הוא המלצת הטוב בעדנו, הן לכתובה וחתומה טובה בראש השנה, והן להיוושע תשועת עולמים בגאולה הקרובה במהרה בימינו אמן.

ויותר מזה, הרי לא תמיד השטן ניצח. הרי אפילו ריקנים שבישראל

סגולה נפלאה לישועה של הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

לומר 'נשמת' לכשיושע. אמנם דע, דאף שפעמים רבות יש תועלת בסגולות שקיבלנו מקדמונים, היינו כשהמצב הוא רק בגדר "פסק" בשמים, שמקורו בראש השנה ויוה"כ, ואז בתחניות וכ"ש בבכיות מבטלין הפסק ונהפך לטובה, וכן מועיל לצרף לזה מסגולות המקובלים. אבל לפעמים זהו בגדר "גזירה" ממרומים, ואת זאת קשה מאוד לבטל, וצריך אז להפוך את מעשיו, להיעשות כאיש אחר, וזהו כוונת הפייטן בעשרה הרוגי מלכות (במוסף יוה"כ) שביקשו "תנה לנו שלושה ימים שנדע אם "נגזר" הדבר ממרומים".

כשנפטרה בת הגר"א בצעירותה סמוך ליום חופתה, אמר הגר"א גזירה היא, כמאמר הכתוב: "ויש נספה בלי משפט", ופירש, שלפעמים הקב"ה לוקח צעירים פתאום או לאחר מחלות קשות, להוכיח שאין אדם בטוח בחייו ואפילו צעיר, ובכל עת יהיה בגדיו לבנים, והם קורבנות ציבור, ודברים אלו הם סתומין ונסתרים.

והעיקר בעת צרה, רח"ל, הוא להתפלל לאבינו שבשמים, לשפוך לפניו שיחו וצרתו, והוא ברחמי גוזר ומבטל. (לאחרונה השיב רבינו בכתב ידו לאחד ששאל, שקיים את עצת רבינו לומר ספר רביעי שבתהילים עם הסדר הנ"ל ולא נושע, והשיב לו רבינו בזה"ל: "צריך לתת גם צדקה ולהבטיח שאם הקב"ה יושע יאמר 'נשמת', ואם לא נענה יחזור ויתפלל, שלפעמים הקב"ה מעכב שרוצה לשמוע עוד תפילות").

(מתוך מאמר שבועי מן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א)

"וַיִּתְפַּלֵּל אַבְרָהָם אֶל הָאֱלֹהִים וַיִּרְפָּא אֱלֹקִים" (בראשית כ', י"ז)

"ויהי מקץ ארבעים יום" (בראשית ח', ו) - הנה במספר "ארבעים יום" רצופין יש יסוד גדול, וקיבלנו סגולה נפלאה ומנוסה, שמי שיש לו ח"ו צרה בפרנסה או בשידוכים או בבריאות וכדומה, יכנס ארבעים יום רצופין לבית הכנסת יום יום, ויאמר תהילים (נהגו לומר ספר שלם, וקל לקיימו בספר רביעי שהן פרקים צ-קז), ומקדים ואומר לפני תפילתו על מה שמבקש, והוא מנדב לצדקה אפילו פרוטה, וכשגומר אמירת תהילים יאמר עוד פעם את בקשתו, ויוסיף שבל"ג כשיושיע

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

לוי הקב"ה יאמר "נשמת כל חי", וסיפרו לי מכמה אנשים ונשים שנושעו על ידי זה.

הסגולה היא, באופן שכניסתו לבית הכנסת, כשבא להתפלל, תהא אך ורק להתפלל על דבר זה בלבד, ולפני שיאמר תהילים יתן או יתנדב בפיו לצדקה, ולאחר שאמר את התהילים יתחייב בל"ג

פעם ניגש אליו אדם שעבד בשב"כ וביקש ברכה. הוא סיפר שעבודתו היא לדובב מחבלים ולהוציא מהם פרטים על הארגונים בהם הם פועלים, ושאל האם עבודתו זו מותרת על פי ההלכה

הנהגות ויראת שמים של מרן רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל

"יִרְק אֵין יִרְאָת אֱלֹקִים בְּמָקוֹם הַזֶּה וְהַרְגוּנִי" (בראשית כ', י"א)

היראה בהזכרת שמות הקודש

כשהיה רבינו, מרן רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל, מזכיר שם משמות הקודש - ראו איך עושה זאת ביראה עילאית, וכאשר היו מוציאים אותו ידי חובתו בברכה, כגון הבחור שהבדיל בשיבה והוציאו ידי חובתו, ראו איך הוא מקשיב לברכתו בכובד ראשו ומונה באצבעותיו כל מילה שמוציא המבדיל בפיו להוציאו ידי חובתו.

בהזדמנויות שונות היה מספר שזכה לראות בעיניו איך הגאון רבי ברוך בער הוציא ברכה מפיו, והתבטא שקשה לתאר את יראת השמים שראו בכל ברכה וברכה. היה זה כאשר הגרב"ב התארך בבית חמיו של הרב שיינברג, הרב הרמן, וסיפר שראה אז בחוש את הפחד שהיה להגר"ב להוציא שם קדוש מהפה ללא הכוונה הראויה, בפרט כאשר בירך "ברכת המזון" שהיא מדאורייתא. בני הבית היו נעמדים ומביטים בריכוז העצום שבו בירך.

התרחקות ממועשים אכזריים גם לתועלת

כשם ששינן תמיד להידבק במידות טובות, היה מזהיר להתרחק ממועשים שעלולים להשפיע מידות רעות. תלמידו הגר"ר אלחנן פרץ סיפר שפעם ניגש אליו אדם שעבד בשב"כ וביקש ברכה. הוא סיפר שעבודתו בשירות הביטחון היא לדובב מחבלים, ולהוציא מהם פרטים על הארגונים

מרן רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל

בהם הם פועלים, ושאל האם עבודתו זו מותרת על פי ההלכה. רבינו חקר אותו מה אופי העבודה ומדוע שיהיה אסור. הלה תיאר לו שהם חוקרים את

מחבלים, שנתפסו בשל פעולות הטרור, וכאשר אינם מדברים נאלצים לטלטלם עד שיוכלו להוציא מהם פרטים חשובים. אמר לו רבינו בארשת אבהית: באוה"ח כתוב על עיר הנידחת, שהורגים את כל יושביה, שלא לחינם התורה מבטיחה במיוחד "ונתן לך רחמים ורחמך", שהיות שהם מתעסקים במעשים כאלו, הם מקבלים ברכה מיוחדת מהקב"ה שנותן להם רחמים ולא יושפעו לרעה במידותיהם, אך לא שמענו שישנה הבטחה בתורה שהקב"ה נותן רחמים בדברים אחרים, גם אם הם חשובים, לכן מן הראוי שתמצא עבודה אחרת.

(מתוך מגדלתו ומרומתו)

לאחר כמה דקות אמר החזון איש: "תלך לבקרה ותשהה לצידה כמה שהיא רוצה, ותדע לך שאתה לא מקיים כאן רק מצוות חסד וביקור חולים, אלא גם מצוות תלמוד תורה!!!"

ההוראה המפתיעה של החזון"א לרבי בן ציון פלמן זצ"ל, על הטיפול בסבתא החולה

"יִירָא אֱלֹהֵי" (בראשית י"ה, א')
וברש": לבקר את החולה.

זכות נשגבה זכה הדור הקודם אשר הקב"ה ברחמיו ובחסדיו שתל בו את המאור הגדול, רבן של ישראל, החזון איש זצ"ל, כעמוד האש עמד בראש המחנה ראשו בשמים וגופו בארץ, ונהנים ממנו עצה ותושיה וכל מידה נכונה.

הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל זכה בצעירותו לדבוק באור הגדול, ולשתות הרבה מים זכים וטהורים מהמעין הנובע, וכל דבריו והנהגותיו היו לו למורי דרך לכל ימי חייו.

נביא סיפור ולימוד נפלא שסיפר הגר"ב צ"צ זצ"ל, על שאלה ששאל את החזון איש וקיבל ממנה לימוד ומוסר השכל לכל חיו, כפי שנשמע מהמגיד מישרים הג"ר מנחם שטיין שליט"א ששמעם מהגר"ב צ"צ, אשר במשך שנים ארוכות זכה להשתתף ולשמע את שיעוריו.

נפש עדינה

החזון איש זצ"ל היה יוצא בכל יום לטייל זמן קצוב כפי מה שנצרך לו לבריאותו. בדרך כלל היה יוצא לטייל כאשר מתלווה אליו אחד מהבחורים שהיו קרובים אליו, או אחד מבני המשפחה. הרבה פעמים זכה הגר"ב צ"צ להתלוות עימו בטיולו זה, כאשר כמעט מידי יום ביומו היה הגר"ב צ"צ יורד מהישיבה לבית החזון"א כדי לשאול אותו את ספקותיו ושאלותיו בסוגיה, ממילא מתוך כך יצא הרבה פעמים שזכה להתלוות עימו בטיול, כאשר בדרך היה משוחח עם החזון"א בלימוד ונהנה ממנו בעצה ותושיה בספקות שעמדו לו על הפרק.

פעם אחת - מספר הגר"ב צ"צ על שאלה ששאל את החזון"א בעת שהלך עימו בטיולו זה. החזון"א טייל אז באזור של פרדס ברמן (היום זהו המשך של רחוב חזון איש), והגר"ב צ"צ שהתלווה עימו מצא אז שעת הכושר להתייעץ עימו בנושא הבא.

בבית הוריו של הגר"ב צ"צ, הג"ר שמואל פלמן זצ"ל רב שכונת "היכל מאיר" בתל אביב, התגוררה לעת זקנתה הסבתא, אמו של אביו ר' שמואל. מטבע הדברים הקשר בין הסבתא לנכדים שהתגוררו עימה יחד היה מאוד חזק, והסבתא נהנתה רבות מחברת נכדה ונכדותיה. בתקופה מסוימת הסבתא לא חשה בטוב, והוצרכה להתאשפז בבית החולים לרפואתה, המשפחה דאגה כל הזמן לשהות לצידה ולעזור לה לעבור בקלות ובמהירות את ימי ההחלמה.

הגר"ב צ"צ שכבר היה בעת ההיא בישיבה, היה מגיע מפעם לפעם לביקור קצר כדי לשמחה ולדרוש בשלומה, ומיד היה שב לישיבה לתורתו ולעבודתו. הסבתא שמאוד נהנתה כאשר נכדה הגר"ב צ"צ בא אליה, ביקשה ממנו שוב ושוב שיואיל לבוא לעיתים יותר קרובות, ולזמן יותר ממושך.

הגר"ב צ"צ לא ידע מה לעשות, מצד אחד עתה הינו בחור ישיבה, ותפקידו ללמוד בכל עת, ואם ילך לבקר הרבה את הסבתא לא יוכל לשבת וללמוד כל היום, הוא יצטרך הרבה זמן לבטל לשהות לצידה כמו שהיא רוצה. ומצד שני, אולי עתה זהו תפקידו לשמח את הסבתא במחלתה, וזהו כמצווה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים, וחייב ללכת לבקרה אפילו שזה יבוא על חשבון הלימוד. ומצד שלישי, הוא לא היה היחידי מבין בני המשפחה ששהו לצידה. בני המשפחה היו כל הזמן לידה, וממילא מי אומר שזה נחשב כמצווה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים,

הרי יש אחרים שעושים כבר את המצווה הזו. אלא שבכל זאת הסבתא מבקשת שדווקא הוא יבוא, ואולי על זה אינו מחויב לבטל מתלמודו. את כל הספק הזה עם כל צדדיו שטח הגר"ב צ"צ לפני החזון איש, בעת הזו שהתלווה עימו בטיולו הקבוע, ועתה המתין לשמוע את דבריו - דברי אלוקים חיים - מה עליו לעשות בעת הזו ובמצב הזה.

החזון איש הקשיב לכל השאלה בתשומת לב מרובה, ולא הסתפק בשמיעה בלבד, אלא תוך כדי ההליכה המשיך לדרוש ולחקור את העלם הצעיר בכל הפרטים ופרטי הפרטים, "למה היא רוצה דווקא שהוא ישהה לצידה? האם לא טוב לה כשאחרים שוהים לצידה?", כאשר הוא מקבל תשובות מפורטות על הכל, עד שהתמונה במלואה היתה ברורה לו לכל צדדיה.

ואז החזון איש ממשיך ללכת במשך כמה דקות בשתיקה, כשהוא חושב ושוקל כדת מה לעשות, ומה לייעץ על השאלה הזו. לאחר כמה דקות פתח החזון איש את פיו ואמר "תלך לבקרה ותשהה לצידה כמה שהיא רוצה, ותדע לך שאתה לא מקיים כאן רק מצוות חסד וביקור חולים, אלא גם מצוות תלמוד תורה!!!".

הגר"ב צ"צ שומע את התשובה ומתפלא מאוד איזה מצוות תלמוד תורה הוא מקיים בזה, הרי כשילך לשם לא יוכל ללמוד כמו שהוא לומד עתה בישיבה, ומיד הינו שואל את החזון איש בתמיהה "איך מקיים בזה מצוות תלמוד תורה?".

החזון איש שכבר היה מוכן לשאלה הזו, השיב ואמר "אני יודע שאתה מתמיד ועמל בתורה, ולמה אתה כל כך עמל בתורה? כדי לזכות לקנות את התורה, שהתורה תהיה אצלך 'תורה דיליה', ולזכות להגיע לבחינה כזו של 'תורתך בתוך מעי'. אבל באמת איך יתכן שיהיה לאדם חיבור עם התורה, הרי התורה היא מציאות רוחנית, ואילו האדם הוא יצור גשמי, ואלו שני דברים שאינם מתחברים זה בזה?"

התשובה לזה היא, הכלל הזה "אין התורה נדבקת אלא לנפש עדינה", כדי לזכות שהתורה תדבק בך צריך לקנות "עדינות הנפש", והוא בית הקיבול שיכול לקבל את התורה, ודרכו זוכים להתחבר לתורה. ואיך קונים עדינות? על ידי חסד, ויתור וכל המידות הטובות. כאשר אדם מוותר על הרצונות שלו למען הזולת, הוא זוכה לקנות בנפשו עדינות, ומכוחה הוא זוכה שהתורה תדבק בו".

ועתה המשיך החזון איש בדבריו החוצבים ואמר "אתה לא צריך לסגור את הגמרא כדי לחפש היכן לעשות חסד, אבל כאשר מזדמן לך לעשות חסד ולוותר על הרצונות שלך, אז זה הזמן שאתה יוצר לך בנפש קנין של עדינות, שהוא כלי הקיבול של התורה.

ועכשיו כשמזדמן לך לעשות חסד בבחינה כזו שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים, כי הסבתא נהנית דווקא כשאתה נמצא בקרבתה, אז תדע לך שכל רגע שאתה שוהה במחיצתה, וכל תרופה שאתה נותן לה, וכל השגחה שאתה משגיח עליה לרפואתה, אתה עושה פעולה של תורה. משום שאתה יוצר עדינות בנפשך, והעדינות הזאת גורמת לחיבור יותר טוב של קדושת התורה שתוכל להדבק בנפשך. ולכן זה לא נחשב שאתה רק מקיים מצוות גמילות חסדים, אלא גם מצוות תלמוד תורה, שאתה עוסק בפעולה של תורה".

(שלמים מציין)

כשהוא חדור בתחושת שליחות, דפק רבינו על דלת מעונו של אותו ראש ישיבה, את הדלת פתחה דווקא הרבנית, שהופתעה לראות את רבינו עומד בפתח... בטוחה היתה כי רבינו הגיע כדי לחלוק כבוד לבעלה ולבקרו ביקור נימוסין

התוכחה גם כשהיא ראויה, אין היתר שלא לנהוג כ'בן אדם'! • פרקי חיים - לרגל יומא דהילולא של מרן הגרא"מ שך זיע"א

עד מהרה, ואילו הרבנית מצידה, ממחרת לערוך את השולחן במגדנות ופירות, בעוד התרגשותה גואה בקרבה... וכי מילתא זוטרא היא, לזכות לביקורו של גדול הדור?

בכל אותה העת, ישבה הרבנית אף היא לצד השולחן והאזינה לשיחה הנינוחה שהתנהלה בין בעלה לבין רבינו, ובה הועלו זכרונות ועובדות מהווי החיים בליטא ובישיבות הקדושות בהן צמחו שני הגדולים, שיחה שעניינה מאוד את הרבנית, באשר אף היא באה מבית מפואר בכרם ראשי הישיבות דליטא.

ורבינו? הוא השתתף בשיחה הערה, עד שבשלב מסוים קם ממקומו ופנה ללכת, מבלי שיזכיר את מטרת בואו במילה או בחצי מילה...

כאשר חזר רבינו אל הרכב, תהה בפניו נהגו המסוה: "הרי ראש הישיבה הגיע לשם למטרה מסוימת, ואילו לבסוף לא הזכיר אותה כלל!", אולם רבינו כמובן ידע את אשר לפניו: "אמת! צודק אתה!" השיב, ומיד הסביר: "מלכתחילה, באתי כדי למחות ולהוכיח, אולם למעשה לא יכולתי לעשות זאת משום שהרבנית נכחה בעת השיחה! למחות באותו ראש ישיבה בפני רעייתו - לא יכולתי כמובן, וכך לא נותרה בידי כל ברירה כי אם לשוב על עקבותי ולדחות את השיחה להזדמנות אחרת!"

הנהג שחס על כבודו, זמנו וכוחותיו של רבינו, לא הסתפק בתשובה שקיבל: "אבל הרי אפשר היה לקחת את ראש הישיבה לצד, ולומר את מה שראש הישיבה חשב שצריך לומר!" חזר והקשה, אולם רבינו עמד על דעתו: "לא! לא! לפני האשה איני רשאי" - פסק, בעודו יושב ברכב העושה את דרכו בחזרה לבני ברק.

הרי לנו הפלא ופלא: התוכחה - ראויה היתה ואפילו נחוצה, עד כדי כך שרבינו ראה לנכון להטריח את עצמו חרף זקנותו המופלגת ולנסוע אל אותו ראש ישיבה תיכף ומיד. אולם למרות זאת, גם המטרה החשובה כשלעצמה - לא היה בה כדי להצדיק התנהגות שאינה הולמת, כי בשום מצב, אין היתר שלא לנהוג כ'בן אדם'!

(אורחות החיים)

מרן הגרא"מ שך זיע"א

היה זה כאשר ניהל רבינו מערכה גדולה כנגד מוסד שסטה מדרך הלימוד המסורה לנו מדורי דורות. רבינו, אשר חשש מפני הכנסת צלם להיכלן של הישיבות הקדושות - קידש מלחמת חרמה כנגד אותו רעיון, אשר אמנם נועד מלכתחילה להשיג מטרות חשובות, אולם תוצאותיו

עשויות היו להיות הרות אסון. "המטרות אינן מקדשות את האמצעים", היתה דעתו הברורה של רבינו. ונאמן לשיטתו הוא יצא למערכה.

אך הנה, אל ביתו של רבינו הגיע אחד מיוזמי הרעיון, יהודי נשוא פנים, אשר התנצל והסביר כי הרעיון אמנם אינו נחוץ עבור בני תורה, אולם עבור ציבור בסגנון מסוים - זו המסגרת היחידה שתוכל לקרבם ללימוד הגמרא. כאסמכתא לדבריו, הוסיף האיש וציין כי אחד מגדולי ראשי הישיבות שבחוץ לארץ, אותו העריך רבינו מאוד, היה שותף לרעיון, ותמך בו לאורך כל הדרך.

רבינו לא קיבל את הדברים כלל, בהטעימו כי אין לנו לחפש דרכים להרבות תורה, שלא על פי דרך התורה... עדיף לשמור את פך השמן בטהרתו, מאשר להרבות לומדי תורה על ידי שיעכירו את כל השמן שבכד. אכן מאחר ואותו ראש ישיבה ממיודעו תמך

ברעיון בגלוי, נמנע רבינו מלצאת כנגדו במערכה גלויה. רבינו גמר אומר בליבו, כי בהזדמנות הראשונה שתקרה בפניו, הוא יפנה אל אותו ראש ישיבה ויסביר לו את חומרת העניין, כדי שימשוך ידו מתמיכתו באותו רעיון.

ואכן לא חלפו ימים רבים, ולרבינו נודע כי ראש הישיבה הוא שוהה במקום מרגוע באזור ירושלים. על אתר ביקש רבינו ממקורביו כי יקחוהו אל אותו מקום מרגוע, שם קיווה כי יוכל לנהל שיחה נוקבת עם ראש הישיבה ההוא, ולהניאו מתמיכתו ברעיון.

כשהוא חדור בתחושת שליחות, דפק רבינו על דלת מעונו של אותו ראש ישיבה, אולם את הדלת פתחה דווקא הרבנית - שהופתעה לראות את רבינו עומד בפתח... סבורה ובטוחה היתה כי רבינו הגיע כדי לחלוק כבוד לבעלה ולבקרו ביקור נימוסין, ומיד הכניסה את האורח החשוב אל חדר האורחים שבאותו מעון, כאשר בעלה ראש הישיבה מצטרף אליהם

קבל את הגיליון ישירות למייל

<<< שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

מדוע נתייחדה תפילת הצהריים לקוראה ”מנחה” יותר מאשר שאר תפילות?

צ”ע בדבריו דהא בגמ’ מבואר שתיקן תפילת מנחה בתקופה מאוחרת יותר כנ”ל.
על עצם קריאת שמה של תפילה זו ”מנחה” יותר משאר קרבנות, עיין בתוי”ט (ברכות ז, א) ובקדושת לוי (פר’ חיי שרה), וברש”ר הירש על תהלים (קמא, ב).

”וַיֹּאמֶר הַיָּהּ הָאֱלֹהִים וְהַעֲצִים וְאֵיִה הַשֶּׁה לְעֵלָה” (בראשית כ”ב, ז)
במסכת ברכות (כז:) מובא שיצחק תיקן את תפילת מנחה, שנאמר (להלן כז, ג): ”ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב”, ואין שיחה אלא תפילה.

מבואר מדברי הגמ’ שאת תפילת מנחה תיקן יצחק לפני נישואיו עם רבקה, עיי”ש בפסוקים, שרבקה פגשה אותו כשחזר מהשדה. אולם השל”ה הקדוש (ספר בראשית פרשת וירא תורה אור ז’) מביא חידוש שיצחק תיקן את תפילת מנחה כבר בזמן עקידתו.
וז”ל שם: ”ומצאתי שלכך נקרא תפילת מנחה ”מנחה” יותר משאר תפילות, הלא כל שאר תפילות הם מנחה שלוחה לה; אלא שאמר יצחק מה זה יש כאן עולה ולא מנחת סולת, עמד ותיקן תפילה שתהיה במקום מנחה, על כן נקראת זאת התפילה של בין הערבים שתיקן יצחק ”מנחה”, שתקנה במקום מנחת סולת. ורמז לדבר ”ונפש כי תקריב קרבן מנחה” (ויקרא ב, א), היינו יצחק שמסר נפשו”.
דברי השל”ה מבואר שזמן העקידה היה אחר חצות, ולא בבוקר, וכן

האדם הגדול שעמד בתפילה ולא שמע כלל שיורים ליד אוזנו ברובה

”וַיִּקְרָא אֵלָיו מִלְאָכָה ה’... וַיֹּאמֶר אֲבִרְהָם אֲבִרְהָם” (בראשית כ”ב, י”א)

ברש”י כתב שלשון חיבה הוא שכופל את שמו, ומקור דבריו מבראשית רבה (נו, ז) ובמדבר רבה (יז, כ).
בספר סדר פרשיות להאדר”ת כתב: ”בדרך צחות יש לפרש שבשביל צדקתו וחסידותו שהיה שקוע בעבודתו לא שמע קריאת המלאך בפעם אחת, וכאשר שמעתי מחסיד קדוש אמיתי אחד ר’ ישעיי זעחאווצר זצ”ל שניסה אותו אדון אחד בעת שעמד בתפילת שמונה עשרה וירה בקנה רובה סמוך לאוזנו ולא שמע מאומה”, ע”כ.

ונראה שיש סמך לדבריו במדרש תנחומא (פרק כג) ”ויאמר אברהם אברהם- למה ב’ פעמים? שהיה ממחר והולך לשחוט”, וכן בתנחומא (פר’ צו פרק יג) ”ולמה אמר אברהם שני פעמים? שבביל שהיה רצונו לשחוט ולעשות רצון קונו היה המלאך ממחר ואומר אברהם אברהם”.

האם יצחק אבינו היה צריך לברך הגומל כשניצול מהעקידה?

”וַיֹּאמֶר אֵל תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל הַנְּעָר” (בראשית כ”ב, י”ב)

החיד”א בספרו ”מחזיק ברכה” (על שו”ע או”ח סי’ רי”ט) הסתפק האם יצחק אבינו כשניצול מהעקידה בירך ברכת הגומל, שהרי בא לידי סכנה? וכן ארבעה שנכנסו לפרדס (חגיגה יד:) שהוא מקום סכנה שאחד מהן הציץ ומת ואחד מהן הציץ ונפגע, א”כ ר’ עקיבא שיצא בשלום האם בירך ברכת הגומל?

וכן כהן גדול כשהיה נכנס ביה”כ לפני ולפנים שהוא מקום סכנה, האם היה מברך הגומל בצאתו?

וכתב החיד”א, ולענ”ד נראה לחלק כי מעולם לא תקנו רבנן לברך ברכת הגומל שהיא ברכת הודאה, אלא דווקא בצרה הבאה לאדם בעל כרחו, ושלא מדעתו נעשה לו נס, אולם בדבר שהוא במאמר ובצווי ה’ לעשותו - אז אפילו שלא יהיה בפרטות וביחיד רק מימרא דרחמנא לקדש שמו, אז אף שהקב”ה יעשה לו נס אינו מברך.
וכן אני אומר כי יצחק אבינו כיון שהכל היה במאמרו וגזרתו יתברך, אף שניצול אינו חייב לברך.

האם המקום ממנו הפיקו את ה"מלח סדומית" הוא מאשת לוט שהפכה לנציב מלח?

מרפאין אולם המלח מסמא, או שמרפאין את החולה ומסמאין את הבריא כדרך הרבה מהדברים הרפואיים.

מבואר מדברי המאירי ש"מלח סדומית" הוא מים המלח. אולם מצאנו ב' ידיעות מעניינות לגבי זיהוי מלח סדומית, האחת מספר "שלטי הגבורים" (לרבי אברהם הרופא זצ"ל תלמיד המהר"ם מפאדווה - איטליה שס"ב, דף צו). שכתב שמלח זה אינו מלח שמופק מהים או מהאדמה, אלא מהמלח שהמטיר הקב"ה על סדום ועמורה.

לגבי מה שכתב שהקב"ה המטיר "מלח" על סדום, יש להעיר שבפסוק מופיע שה' המטיר רק "גפרית ואש", ולא מוזכר מלח, אולם בספר דברים (כט, כב) כתוב: "גפרית ומלח שרפה כל ארצה לא תזרע ולא תצמח ולא יעלה בה כל עשב כמהפכת סדום ועמרה אדמה וצביים אשר הפך ה' באפו ובחמתו", נראה מפסוק זה שהקב"ה המטיר על סדום גם מלח. (ועיין בחזקוני שם, שפירש על המלה "ומלח" - שנאמר "ותהי נציב מלח").

ובספר "מאמרים ברפואה" (לרבי רפאל מרדכי מלכי זצ"ל, חכם ורופא בירושלים אביו של רבי עזרא מלכי זצ"ל בעמח"ס מלכי בקודש, עין משפט, ושמן למאור, נפטר 1702, נדפס בירושלים תשמ"ה עמ' קמב) כתב: "שמעתי אומרים שאשתו של לוט היא קיימת עד היום והיא נציב מלח, וממנה מביאים מלח לירושלים עד היום הזה, וזהו מלח סדומית שמסמא את העיניים, ונראה דהיינו טעמא, לפי שאשתו של לוט כשהביטה מאחריה וראתה נעשית מלח, אף המלח עצמו היוצא ממנה יש לו אותו טבע ומסמא את העיניים או מזיק לחוש הראות".

"ותבט אשתו מאחרי ונתהי נציב מלח" (בראשית י"ט, כ"ד)

בגמ' (כריתות ו.) מובא שאחד ממרכיבי הקטורת היה "מלח סדומית". גם בגמ' (חולין קה:) מופיע "מלח סדומית", כטעם לתקנת מים אחרונים, משום "מלח סדומית" המצויה באוכל, שסכנה הוא לעיניים. לגבי זיהוי המקום שממנו מופק "מלח סדומית" נראה מדברי המאירי בשבת, שזה מים המלח הסמוך לסדום, ששם בגמרא (שבת קח:) מובא, שהמים של ים המלח מרפא את העיניים. ומקשה המאירי: "הרי לגבי המלח היוצא מים המלח אמרו שמסמא את העיניים, ותירץ שהמים

מדוע צריך השוחט להקפיד במיוחד במצוות הכנסת אורחים?

וידבר באלה הדברים: "וימאן אדום נתן את ישראל עבור בגבולו ויט ישראל מעליו", "אדום" זה השוחט שהוא ממזל מאדים, אם לא נתן את ישראל עבור בגבולו, אז "ויט ישראל מעליו" ואינו ראוי להיות שוחט, ע"כ.

"אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך" (בראשית י"ח, ג')

בגמ' שבת (קכז.): אמר רב יהודה אמר רב גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני שכניה דכתיב "ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך".

בשו"ת ויצבור יוסף (להג"ר יוסף שווארץ זצ"ל תרצ"ו, יו"ד סימן מ' אות ח') מביא בשם הרה"ק מרוזין זצ"ל, שהשוחט צריך להיות מכניס אורחים יותר משאר בני האדם. בהיות כי מעשה הזביחה אכזריות, אולם אם הוא כנגד זה בעל צדקה ומכניס אורחים, מוכח שעושה משום מצוות הבורא, משא"כ אם הוא בעצמותו אכזר נשקע במזלו דמאדים שנולד בו כדאיתא במס' שבת ונעשה "אדום".

והביא שם מעשה שהביאו שוחט לפני רב אחד שהתרעמו על כשרותו, וקודם שראה אותו הרב חקר אם הוא מכניס אורחים, ואמרו לו שלא.

קם מרן החזון איש ובעזרת גיסו הגדול מרן הסטייפלער זצ"ל ואשתו שהיו בבית החל טורח ומתאמץ בהכנת מקום לינה בעבורו

הרב אהרן כהן

"וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי אִם נָא מְצֵאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֵל נָא תַעֲבֹר" (בראשית י"ח ג')

אומרת הגמרא בשבת מכאן שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה.

הרה"ק ר' מאיר מפרמישלאן זיע"א שואל מנין ידע אברהם שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה? אלא שמגודל קדושתו היו גופו ואבריו של אברהם אבינו רצים ועושים מאליהם את רצון בוראם ומשהרגיש שגופו מבקש לרוץ לאורחים, הבין שזהו רצון השי"ת.

על גודל מסירותו של מרן החזון"א זצ"ל לקיים מצות הכנסת אורחים סיפר הגה"צ ר' חיים ברים זצ"ל. שערב אחד, התעכב בביתו של מרן החזון"א זצ"ל, עד שכבר לא היה אמצעי תחבורה לירושלים, לא היתה לו ברירה אלא להשאר ולישון ב-ב"ב, קם מרן החזון"א ובעזרת גיסו הגדול מרן הסטייפלער זצ"ל ואשתו שהיו בבית החל טורח ומתאמץ בהכנת

מרן החזון"א זצוק"ל

מקום לינה בעבורו. מרן החזון"א לא נח עד שמיטה היתה מוכנה ומוצעת כראוי, תוך כדי שהכין לו קערה וספל לנטילת ידיים, ר' חיים ברים חש אי נעימות גדולה לנוכח הטירחה סביבו, אבל כשהציע למרן שהוא יכין בעצמו את המקום ללון, הישיר אליו החזון"א מבט ואמר לו: וכי מאימתי יכול האתרוג להביע דעות כלפי בעליו היאך וכיצד להשתמש בו? מצות הכנסת אורחים היא ובמצוה אין הנחות.

גבאי ביהכנ"ס שלוזה מאחד המתפללים הקבועים כסף, יכול לכבדו בעליה לתורה?

והאם מותר ללווה ללמוד את בן המלווה בחינם • מהלכות ריבית דברים לקראת פרק איזהו נשך הנלמד ב'דף היומי'

עבור לימוד בנו ויוצא שמרוויח בכך שחוסך כסף, אבל אם אינו חוסך בכך, כגון שיש אחר שילמד את בנו בחינם, יתכן שמותר.

• באנשים שרגילים ליהנות אחד מהשני גם לפני ההלוואה כמו שכנים וידידים שרגילים ליהנות אפילו לא רק בדיבור אלא ממש בחפצים, כגון לשאול כלים האחד מהשני או אפילו להשאיל את הרכב בחינם, יהיה מותר להם לעשות זאת גם בזמן ההלוואה.

• גבאי של ביה"כ שלוה מאחד המתפללים הקבועים כסף, מותר לו לכבד את המלווה בעליה לתורה או כל כיבוד אחר שרגילים לתת למתפללי ביה"כ הקבועים.

• אם הלווה הוא בעל מלאכה אסור למלווה להתנות את ההלוואה בתנאי שיסכים לעשות לו כל עבודה שיבקש ממנו ואפילו כשהוא משלם ע"כ כסף, ואם הוא מתנה איתו שיעשה לו עבודה בזול יותר זהו איסור ריבית גמור.

(הדברים נכתבו ברובם מתוך ספר "תורת ריבית" אך אין לפסוק מהם הלכה למעשה ללא עיון במקורות)

הרב יצחק פוליטנסקי

ריבית דברים ומטובות הנאה

איסור ריבית קיים לא רק בכסף ממש או בדבר ששווה כסף אלא קיים אף בגרימת הנאה או כבוד למלווה ע"י דיבור וכדו' בעקבות ההלוואה, אף שלא שווה כסף ממש.

• אדם שלוה מחברו ולא היה רגיל לומר לו שלום, אסור ללווה להקדימו בשלום כל זמן שלא החזיר לו עדיין את ההלוואה ואם היה רגיל להקדים לו שלום גם לפני כן, יכול להמשיך בכך בתנאי שלא יאמר במפורש שזה בגלל ההלוואה.

• מותר ללווה לומר למלווה "תודה" או "תזכה למצוות" וכדו', כיון שהיום אין לכך חשיבות כהקדמת שלום האסורה, ואדרבה אם לא יאמה, זה יחשב כבזיון או זלזול במלווה, אבל לומר דברים שלא היה רגיל לאומרם על טובה אחרת כגון: "מעכשיו יש לך חבר חדש", טוב שלא יאמר כך.

• אסור ללווה ללמד את בן המלווה בחינם כיון שהמלווה רגיל לשלם

מדוע ראוי לשתות תמיד לפני ברכת המזון?

באיזה מקרה ראוי שלא לשתות? ובאיזה מקרה אין לשתות לאחר ברכת המזון?

הרב יהודה יעקבזון

ואף אם היה צמא לפני ברכת המזון ולא שתה. ועיקר ההלכה כדעה זו, ולפיכך, אם אכל ושבע ולאחר מכן הסתפק אם ברך ברכת המזון, "ספקא דאורייתא לחומרא", ועליו לברך מספק, אף במקרה שהיה צמא לאחר אכילתו ולא שתה. ומאידך, אם אכל ושתה, אך לא שבע, אינו מברך מספק, אם כי גם במקרה כזה ראוי ליטול ידיים ולאכול לחם בשנית, כדי לברך ברכת המזון.

אולם, לכתחילה ראוי לשתות תמיד לפני ברכת המזון, משתי סיבות: האחת - כדי לקיים את מצות ברכת המזון מן התורה אף לשיטת ה'יראים'; והשניה - שאם היה צמא לפני ברכת המזון ולא שתה, וישתה מיד לאחריה, יתכן שלדעת ה'יראים' יתחייב שוב בברכת המזון, כיון שלדעתו רק עתה חל עליו החיוב מן התורה. ואף מי שאין ברשותו משקה לשתות כי אם כוס אחת של יין, עדיף שישתה אותה לפני ברכת המזון, מאשר שיברך עליה ברכת המזון; אולם, אם שלשה אנשים אוכלים יחד ואין ברשותם כל משקה מלבד כוס אחת יין, עדיף שי'צמנו' ויברכו ברכת המזון על כוס יין, מאשר שישתו לפני ברכת המזון.

[שו"ע קצז, ג-ד, משנ"ב כה, כו ו'כח, ושעה"צ יח;

ביאורים ומוספים דרשו, 26-27; משנ"ב קפד, טו ו'כב, ושם קעד, ה, ושעה"צ יא]

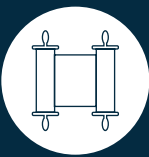
בפרשת השבוע, אומר אברהם אבינו ע"ה לאורחיו: "ואקחה פת לחם וסעדו לבכם אחר תעבורו". וכותב המשך חכמה: "על דרך הלצה, דשיטת ה'יראים' דאכילה בלא שתיה אינו חייב בברכת המזון, לכן אמר ואקחה פת לחם, שלא אתן לכם רק לחם לאכול בלא שתיה, ולכן אָמַר, סמוך, תיכף, תעבורו, שלא תצטרכו לברך". (ואגב, זהו המקום היחיד בו משתמש המשך חכמה בביטוי "דרך הלצה").

שיטת רבי אליעזר ממיץ, בעל ה'יראים', מבוססת על דברי הגמרא על הפסוק "ואכלת ושבעת וברכת", שהוא המקור בתורה לברכת המזון: "ואכלת - זו אכילה, ושבעת - זו שתיה", וכיון שרק לאחר מכן נאמר "וברכת", הרי שרק אחרי האכילה והשתיה יחד ישנה חובת ברכה מן התורה. אולם, אף ה'יראים' עצמו מודה שאם אינו תאב לשתות, אף אם היה צמא מעט - חייב מן התורה לברך ברכת המזון אף על האכילה לבדה.

ברם, לדעת רוב הפוסקים דברי הגמרא הללו הם 'אסמכתא' בעלמא, ואין כוונת חז"ל שרק לאחר השתייה מתחייב האוכל בברכת המזון, אלא המקרא כפשוטו - שלאחר שאכל ושבע מתחייב מן התורה בברכת המזון,

- כיצד נהג אברהם באורחים שאינם הגונים?
- מה המיוחד באשל שנטע אברהם בבאר שבע?
- האם אברהם אהב את ישמעאל וריחם עליו?
- מה נודע לשרה ברוח הקודש על ישמעאל, שלא ידע אברהם?

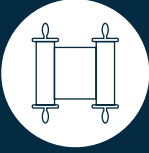
השאלות
בפרשת
השבוע

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה' לרכישה התקשרו 02-5609000

קבל את הגיליון ישירות למייל

<<< שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

האם מברכים על החלב המעורב ב'דגני בוקר'? החייב בברכת המזון וּבִרְךָ 'על המחיה' - האם יצא ידי חובתו? ו'לחמניות מזונות' - האם אכן ברכתן 'מזונות'?

עיקר וטפל באכילת מזונות עם שתיה

- השורה מיני מזונות במשקה - אם כוונתו לשם אכילה בלבד, והמשקה נועד רק להטעים את המאכל, יברך על המאכל בלבד.
- מרק שמעורבים בו מיני דגן - יאכל תחילה מעט מהמרק ויברך עליו 'שהכל', ולאחר מכן יאכל ממיני הדגן ויברך 'מזונות'. ויש אומרים שעדיף לברך על דבר אחר 'שהכל' ולפטור בכך את המרק.
- האוכל 'דגני בוקר', שברכתם 'מזונות', המעורבים בחלב, אם ערב בהם רק מעט חלב במטרה להטעים את הדגנים, או לשם ריכוכם - נטפל החלב למיני הדגן ואינו מברך אלא על הדגנים.

בצק מבושל או מטוגן

- בצק שבושל במים או טוגן בשמן - יש אומרים שנחשב כתבשיל; ויש אומרים שכל בצק שלאחר גמר הכנתו למאכל יש לו חזות של פת, דינו כ'פת', או כ'פת הבאה בכיסנין'. וירא שמים יחמיר, ואם מדובר במאכל העשוי מקמח ומים, או שאוכל ממנו בכמות הראויה להאכל כסעודה, יאכלנו רק בתוך סעודת פת; ואם מדובר במאכל המשמש כקינוח וכדומה, יש לכוון לפוטרו בברכת 'המוציא'.
- החייב בברכת 'על המחיה', 'על הגפן' או 'על העץ', וטעה וברך ברכת המזון, יצא ידי חובתו. והחייב בברכת המזון, וטעה וברך על המחיה, חייב לשוב ולברך ברכת המזון.
- כפי שלמדנו אתמול, הפוסקים נחלקו בנוגע לבצק שבושל או טוגן, אם הוא נחשב כ'פת'. ואם אין 'כזית' באחת מהחתיכות שאוכל, או שאין למאכל חזות של לחם - לכל הדעות אינו נחשב כפת.
- בצק מקמח ומים אשר טוגן בכמות רבה של שמן עד שטעמו ניכר היטב במאכל - נחלקו הפוסקים אם לדעה שהוא נחשב כ'פת' - דינו כלחם, או שיש לו דין 'פת הבאה בכיסנין'.
- קוגל אטריות - נחלקו הפוסקים אם ברכתו 'מזונות' אף כשאוכלים ממנו בכמות הראויה להאכל כסעודה בפני עצמה, או שאם אוכל ממנו כמות כזו ברכתו 'המוציא', או שמא ברכתו 'המוציא' בכל מקרה.

ברכתם של מאפים שונים

- מאפה העשוי מקמח ומים, וממולא בבשר, דגים או גבינה: אם הוא מיועד לסעודה ולשובע כלחם רגיל - ברכתו 'המוציא'; ואם ניכר עליו כי אינו מיועד לסעודה, ברכתו 'מזונות'.
- פיצה - יש אומרים שבמקום שנהוג לאוכלה בתור סעודה, ברכתה 'המוציא'; ויש אומרים שאם המים שבה מהווים מיעוט לעומת יתר מרכיבי הבצק, אין ברכתה המוציא אלא כשהאוכל עצמו אוכל כסעודה.
- לחמניות 'מזונות' - יש אומרים שברכתן 'המוציא'; ויש אומרים שהדבר ספק, ואין לברך עליהן מזונות, ואין לברך עליהן המוציא אלא בתוך סעודה, או באכילת כמות הראויה לסעודה.

שיתוף אחרים בסעודה

- מי שהריח ריח מאכל והוא מתאוה לו, ואינו יכול להשיגו, יזהר מאד מבליעת הרוק המצטבר בפיו מחמת תאוותו, מפני שהדבר עלול להביאו לידי היזק ואף לסכנה, אלא יוציא את הרוק מפיו.
- מי שיש בביתו מלצר המגיש לפניו את האוכל, צריך להקפיד לתת לו לאכול לפחות מעט מכל מאכל שריחו גורם להתאוות לאכילתו, כדי שלא יבוא לידי סכנה.
- אדם שאינו שומר תורה ומצוות ואינו נוטל ידיים לפני אכילתו - אסור לתת לו לחם לאכילה משום שמכשילו באכילה ללא נטילת ידיים, ועובר באיסור "לפני עור לא תתן מכשול".

האם מותר לקרוא ספרי מתח בשבת?

והאם יש ספרים שמותר לקוראם רק בחו"ל?

ויש אומרים שאם הספרים כתובים בלשון הקודש מותר לקוראם, כיון שבכך מתרגל האדם בלשון הקודש, והדבר יסייעו בלימוד התורה; ולדעת פוסקים רבים הדבר אסור. ובארץ ישראל בזמננו, הדבר אסור לכל הדעות, כיון שרוב ככל היהודים הגרים בה יודעים לקרוא בלשון הקודש. ובספרים הכתובים בעברית, יתכן שאין להקל אף בחו"ל, כיון שחלק גדול משפה זו אין מקורו בלשון הקודש.

אולם, ספרים שיש בהם מוסר השכל ומחנכים ליראת שמים ולמידות נכונות, אף אם יש בהם חלקים של מתח ועלילה, מותר לקוראם; וכל שכן שמותר לקרוא ספרי תולדות של גדולי ישראל.

[שו"ע שז, טז, ומשנ"ב נח וס"ד; ביאורים ומוספים דרשו, 65, 66 ו'69]

הרב יהודה יעקבזון

כתבים שונים אסורים בשבת בקריאה משום איסור 'שטרי הדיוטות', אם משום שזהו כתב של חול, ואם מחשש שמא יבוא למחוק תוך כדי הקריאה; וכתבים נוספים אסור חז"ל מחשש שמא יבואו לקרוא ב'שטרי הדיוטות'. ויש מהאחרונים שהתיר קריאה בשטרי הדיוטות מסוימים כאשר מתענג בקריאתו, אך הפוסקים דחו את דבריו.

וכתבו ראשונים, וכן נפסק בשולחן ערוך, שמליצות ומשלים של חולין, וכן ספרי מלחמות, אסור לקוראם בשבת. וכן ספרי מתח ועלילה המצויים בימינו - יש שכתב שאסור לקוראם בשבת; ויש שכתב שאם הקורא בן תורה, יש למחות בידו, ואם לא, אין למחות בידו. ולפי האמור, אף כשמתענג בקריאתו ויש בדבר משום 'עונג שבת' - אסור לקרוא ספרים אלו.

בצלחת אחת: קוגל רותח ומלפפון חמוץ - האם זה מותר בשבת?

האם מותר לאכול דג חם עם סלטים? והאם אפשר להוסיף גוש בשר רותח למרק קר? כל המידע על איסור בישול ב - 'דבר גוש'

הרב יצחק פוליטנסקי

איסור בישול בדבר גוש רותח

כיון שלדעת חלק מהפוסקים אנו מחשיבים מאכל שבא בצורת גוש, שדינו יהיה ככלי ראשון ונחשב שמבשל אוכל אחר שנוגע בו, אפילו כאשר הוא מונח בכלי שלישי.

כגון: חתיכת בשר או תפוח אדמה וכן כל אוכל אחר שבא בצורת גוש והוא רותח בדרגת חום שהיד סולדת בו (פירוש: שהיד סולדת מחום התבשיל), והטעם לכך הוא: מכיון שהחום נשמר בתוך הגוש הרותח ולא מתקרר מהר כמו במאכל לח ונוזלי שמתקררים גם מדפנות הכלי. לכן ראוי לכתחילה לחשוש לכך ולהימנע מאיסור בישול בדבר גוש.

דוגמאות מצויות שיש להימנע מהם לכתחילה:

- באכילת דג רותח יש להיזהר שלא להניח בצמוד אליו בצלחת סלטים שאינם מבושלים או אפילו כשהסלט היה כבר מבושל אך יש בו הרבה רוטב והוא קר עכשיו, יש להימנע מכך כיון שהדג הרותח מבשלם.
- כשאוכל קוגל (פשטידה) רותח, יזהר שלא להניח בצמוד אליו מלפפון חמוץ וכד' כדי שלא יבוא לידי בישול של המלפפון מחום הקוגל. ויש שהקילו במקרה כגון זה, שבו החימום של המלפפון חמוץ לא

מועיל אלא מקלקל.

- כאשר מונח בצלחת טשולנט (חמין) רותח, יש להיזהר שלא להניח בצמוד אליו חזרת כשהיא צוננת או כל אוכל אחר שלא עבר תהליך בישול.
 - כמו"כ יזהר כשבא לתת תבלינים או חמאה על גוש תפוז"א רותח, שלא יתנם כל עוד התפוז"א בדרגת חום שהיד סולדת בו.
 - יש להימנע גם מלשפוך רוטב קר על ערימת גרגרי אורז רותח המונחים בצלחת ומדובקים יחד, מהחשש הנ"ל שהאורז הרותח שומר את חומו בתוכו ויכול לבשל את הרוטב הצונן שנשפך עליו.
 - אסור להוציא גוש בשר רותח מהסיר ולהניחו בתוך רוטב צונן המונח בכלי שני, אפילו כשהרוטב המונח שם הוא בכמות גדולה. והטעם, מכיון שהבשר אינו מתערב עם הרוטב אלא נשאר גוש רותח שמבשל את הרוטב הצמוד אליו ("כדי קליפה").
 - מותר לשטוף ביצה רותחת עם קליפתה תחת זרם מים קרים. והטעם, משום שלא חוששים מבישול המים הקרים כיון ששנשפכים מיד.
- (הדברים נכתבו ברובם מתוך ספר "אורחות שבת" וביאורים ומוספים של "דרשו" אך אין לפסוק מהם הלכה למעשה ללא עיון במקורות)